

Analiza postupaka uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku

Sinjeri, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:064930>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

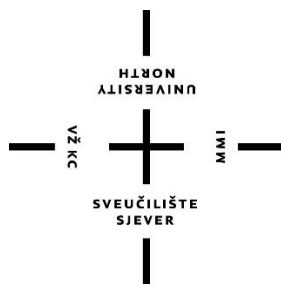
Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

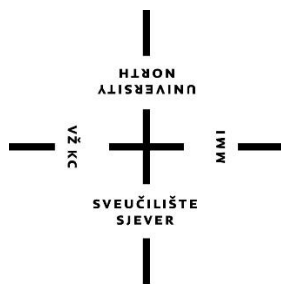
Sveučilište Sjever

Završni rad br. 332/PIM/2022

Analiza postupaka uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku

Marina Sinjeri, 3673/336

Koprivnica, listopad 2022. godina

Sveučilište Sjever

Poslovanje i menadžment
Završni rad br. 332/PIM/2022

Analiza postupaka uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku

Student

Marina Sinjeri, 3673/336

Mentor

Josip Vuković, univ.spec.oec

Koprivnica, listopad 2022. godina

ODJEL	Odjel za ekonomiju	
STUDIJ		
PRISTUPNIK	Marina Sinjeri	MATIČNI BROJ 0336039602
DATUM	15.09.2022	KOLEGIJ Poslovne financije i financijski menadžment
NASLOV RADA	Analiza postupaka uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku	

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Analysis of procedures for the introduction of the euro as the official currency in the Republ

MENTOR	Josip Vuković	ZVANJE Univ.spec.oec
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. prof.dr.sc. Ante Rončević, predsjednik 2. Josip Vuković, pred., mentor 3. dr.sc. Biljana Marković, pred., član 4. Dajana Marija Horvat, v. pred., zamj.član 5. _____	

BROJ 332/PIM/2022

OPIS
Uvođenje nove valute predstavlja kompleksan i dugotrajan proces. Cilj ovog rada biti će analizirati proces uvođenja eura na primjeru Republike Hrvatske. Proces će se analizirati na način da će se istražiti sama povijest Europske unije te pojava eura kao službene valute. Osim toga, biti će obrađeni kriteriji postavljeni sporazumom iz Maastrichta koje svaka država koja pristupa euro zoni mora zadovoljiti kako bi pristupila tečajnom mehanizmu Europske unije. Velika promjena, kao što je promjena nacionalne valute nosi pozitivne te negativne ishode za samu državu. U radu će biti iskazane prednosti te nedostaci uvođenja eura. Kao pozitivan primjer uvođenja eura biti će navedena Republika Slovenija, te će biti navedeni podaci koji to potvrđuju. Cilj rada je da kroz navedene pojmove prikazati proces uvođenja eura i dati odgovore na postavljene hipoteze, je li Hrvatska spremna za uvođenje eura i utječe li inflacija na gospodarstvo Republike Hrvatske.

ZADATAK URUČEN 15.9.2022 POTPIS MENTORA

Predgovor

U moru tema vezanih za protekle 3 godine studiranja bilo mi je veoma teško odabrati temu završnoga rada. Odabrala sam temu vezanu za postupak uvođenje eura te se dotakla inflacije koja nam svima radi probleme. Iako sam se svakodnevno susretala s ovom temom, nikad nisam sjela i stavila na jednu stranu koje su prednosti a koje mane uvođenja eura u Republiku Hrvatsku. Nisam tako nešto ni komentirala niti se upuštala u bilo kakve rasprave jer nisam imala činjenice te argumente koje bi branile moj stav. Sada kada sam napisala ovaj rad i istraživala o euru mogu dati svoje mišljenje potkrijepljeno valjanim i čvrstim argumentima te se upustiti u raspravu ako bude prilike. Sada znam što pričam i shvaćam zabrinutost građana koji se protive uvođenju, no isto tako stojim i iza onih koji su za jer uvođenje eura jer sve to nosi svoje prednosti kako i mane.

Želim se zahvaliti svojem mentoru Josipu Vukoviću univ. spec. oec. na stalnom poticanju i pomoći bez kojega ovaj rad ne bi imao smisao. Shvatila sam da je prva stavka kod odabira teme, odabir dobrog mentora koji će uvijek biti na raspolaganju spreman poslati „vjetar u leđa“ baš kako je on. Također zahvale mojoj obitelji na podršci kao i mojoj malenoj Meri čije je rođenje još više potaknulo moju želju za studiranjem i borbu unatoč ponekad teškim situacijama.

Sažetak

Uvođenje nove valute u državu predstavlja veoma kompleksan proces koji treba ozbiljno shvatiti te zadovoljiti sve kriterije kako bi implementacija bila što uspješnija. Promjena valute jest dugotrajan proces koji zahtjeva dobro razrađenu strategiju, pripremu s izraženim jasnim ciljevima, analizu prednosti te nedostataka kao i promatranje na dugoročnoj razini. Bitno je uključiti mišljenja građana te utjecaj na samo gospodarstvo države čiji rast i napredak karakterizira državu.

Republika Hrvatska je ušla u proces uvođenja nove valute, odnosno zamjene trenutne nacionalne valute kune za euro. Ovaj rad razrađuje postupak uvođenja eura u Republiku Hrvatsku te utjecaj inflacije na sam proces. Kako bi do promjene valute došlo potrebno je zadovoljiti određene kriterije, uvjete koji su zahtjevani od strane Europske unije. Od Hrvatske se očekuje da uvede euro s obzirom na to da je članica Europske unije kao što se očekivalo i od ostalih članica. Kao primjer uspješnog uvođenja eura navedena je nama susjedna država, Republika Slovenija, koja je tečajnom mehanizmu pristupila 2007. godine te već ima dugu povijest korištenja eura.

Ključne riječi: euro, kuna, Europska unija, gospodarski rast, inflacija, Republika Slovenija, strategija

Summary

The introduction of a new currency into the country is a very complex process that should be taken seriously and meet all criteria in order for the implementation to be as successful as possible. Currency change is a long-term process that requires a well-developed strategy, preparation with clear goals, analysis of advantages and disadvantages, as well as observation on a long-term level. It is essential to include the opinions of citizens and the impact on the state's economy itself, whose growth and progress characterizes the state.

The Republic of Croatia has entered the process of introducing a new currency, i.e. replacing the current national currency, the kuna, with the euro. This paper elaborates the process of introducing the euro in the Republic of Croatia and the impact of inflation on the process itself. In order for the currency to change, it is necessary to meet certain criteria imposed by the European Union. Croatia is expected to introduce the euro, given that it is a member of the European Union, as was expected of other members. As an example of the successful introduction of the euro, the neighbouring country of Slovenia was mentioned, which joined the exchange rate mechanism in 2007 and already has a long history of using the euro.

Keywords: euro, kuna, European Union, economic growth, inflation, Slovenia, strategy

Popis korištenih kratica

BDP- Bruto domaći proizvod

ECU- Europska valutna jedinica

EMU- Europska monetarna unija

EMI- Europski monetarni institut

ERM2- Europski tečajni mehanizam 2

ESB- Europska središnja banka

EU- Europska unija

HIPC- Harmonizirani indeks potrošačkih cijena

HNB- Hrvatska narodna banka

IPC- Indeks potrošačkih cijena

KN- kuna

RH- Republika Hrvatska

SIT- Slovenski tolar

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Predmet istraživanja	1
1.2. Cilj i metode istraživanja	1
1.3. Hipoteze	1
2. Proces nastajanja Europske Unije	2
2.2. Euro i digitalni euro	5
2.3. Digitalni euro	6
2.4. Hrvatska kuna kroz povijest	7
3. Proces zamjene kune eurom	8
3.1. Uvjeti promjene valute	8
3.1.1. Kriterij stabilnosti cijena - inflacijski kriterij	9
3.1.2. Kriterij tečajne stabilnosti -tečajni kriterij	9
3.1.3. Kriterij dugoročnih kamatnih stopa - kamatni kriterij	11
3.1.4. Kriterij državnih financija - fiskalni kriterij	11
4. Pozitivne strane uvođenja eura	13
4.1. Smanjenje valutnog rizika	14
4.2. Smanjenje troškova zaduživanja domaćih sektora	15
4.3. Niži transakcijski troškovi	16
4.4. Poticaj međunarodne razmjene i ulaganja	16
4.5. Pristup mehanizmima financijske pomoći europodručja	18
4.6. Negativne strane uvođenja eura	19
4.6.1. Jednokratni troškovi konverzije te pristupanja HNB-a Eurosustavu	19
4.6.2. Gubitak samostalne monetarne politike	19
4.6.3. Porast razine cijena zbog konverzije valute	22

4.6.4.	Prekomjerman priljev kapitala i akumulacije ekonomskih neravnoteža	26
5.	Inflacija	27
5.1.	Izračun HIPC-a	28
5.2.	Utjecaj inflacije na ekonomiju Republike Hrvatske	30
5.3.	Politika smanjenja ranjivosti gospodarstva.....	31
5.4.	Uvođenje eura: Pristupanje Republike Slovenije tečajnom mehanizmu.....	33
6.	Zaključak.....	36
7.	Literatura	39

1. Uvod

1.1. Predmet istraživanja

Republika Hrvatska je članica Europske unije te ujedno sudjeluje u otvorenom gospodarstvu najrazvijenijih država Europe. Pristupanjem Europskoj uniji Republika Hrvatska se obvezala uvesti euro, odnosno zamijeniti ga trenutnom nacionalnom valutom, kunom. Kako bi Hrvatska uvela novu valutu potrebno je zadovoljiti određene kriterije koji su postavljeni ugovorom iz Maastrichta. Postavljeni kriteriji se odnose na razinu nacionalne inflacije, kamatne stope, nisku razinu proračunskog deficita, prikladno vanjsko zaduženje te opću valutnu stabilnost. Euro predstavlja zajedničku valutu država Europske unije a s obzirom na to da je Hrvatska članica, očekuje se da ga i ona implementira.

1.2. Cilj i metode istraživanja

Cilj ovog rada jest proučiti proces uvođenja eura u Republiku Hrvatsku s obzirom na trenutnu situaciju vezanu s visokom inflacijom, te analizirati prednosti i nedostatke uvođenja eura. U prvome dijelu rada biti će predstavljen proces nastanka Europske unije te Europske monetarne unije. Također, biti će predstavljen i euro kao nova valuta kao i pojam „digitalni euro“, koji je mnogima još uvijek nepoznanica. Rad će se kratko osvrnuti i na povijest kune kao trenutne valute Republike Hrvatske. U drugome dijelu rada opisan je proces zamjene kune eurom te je obrađeno četiri od pet uvjeta koje je potrebno zadovoljiti kako bi uvođenje nove valute bilo što uspješnije. Također, kroz razradu su sakupljeni podaci o pozitivnim stranama uvođenja eura te razlozi zašto bi nova valuta unaprijedila gospodarstvo Republike Hrvatske. Osim pozitivnih strana, biti će prikazane i negativne strane koje sa sobom nosi proces uvođenja eura..

1.3. Hipoteze

H1: Inflacija utječe na gospodarstvo i uvođenje eura u Republiku Hrvatsku.

H2 : Hrvatska je spremna za uvođenje eura te ispunjava sve kriterije konvergencije

2. Proces nastajanja Europske Unije

Europska unija nastala je kao posljedica krvavih sukoba koji su pogodili cijeli svijet. Drugi svjetski rat je trajao od 1939. do 1945. godine te uništio gospodarstvo na globalnoj razini. Prva ideja očuvanja trajnog mira javlja se osnivanjem Europske zajednice za ugljen i čelik 1951. godine. Zajednica je osnovana 1952. godine s ciljem da se uspostavi kontrola nad proizvodnjom te distribucijom ovih sirovina pošto se one smatraju osnovnim sirovinama za ratovanje. Ugovor je potpisalo šest zemalja a to su Njemačka, Francuska, Luksemburg, Italija, Belgija i Nizozemska. Nakon toga, 1957. godine Ugovorom iz Rima uspostavljena je Ekonomska zajednica i europska zajednica za atomsku energiju. Cilj stvaranja Ekonomske zajednice je uspostava Carinske unije, odnosno ukidanje carine između zemalja članica kako bi se međunarodna trgovina brže razvila. Osim toga osnovana su i dva fonda, a to su Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond s ciljem pomoći članicama koje su imale tranzicijskih te gospodarskih problema nakon rata odnosno novac iz bogatijih zemalja usmjeriti u one siromašnije.

Dana 1. siječnja 1973. godine Europskoj zajednici pridružuju se prve članice a to su Danska, Irska te Ujedinjeno Kraljevstvo. Europom se počinje širiti poticanje demokracije te se provođenjem regionalne politike stvaraju prva velika ulaganja s ciljem otvaranja sve većeg broja radnih mjesta kao i izgradnja infrastrukture u siromašnim područjima Europe. Osim toga osniva se i veliki broj organizacija za zaštitu okoliša. U lipnju 1979. godine europski građani prvi puta izravno biraju zastupnike koji će ih zastupati u Europskom parlamentu. Dvije godine kasnije pridružuje se još jedna članica a to je Grčka, kao i Španjolska i Portugal pet godina kasnije. Njemačka se ujedinjuje nakon pada Berlinskog zida, te 1990. godine istočni dio Njemačke pristupa Europskoj zajednici. Godine 1992. potpisuje se ugovor o Europskoj uniji u Maastrichtu u Nizozemskoj. Ovim ugovorom donesena su pravila o budućoj jedinstvenoj valuti, suradnji pravosuđa te unutarnjih poslova. Europska unija je dakle stvorena Ugovorom koji stupa na snagu 1. studenoga 1993. godine. Uspostavlja slobodno tržište odnosno slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i novca, tzv. četiri slobode. Godinu dana kasnije uspostavljen je Europski gospodarski prostor te se jedinstveno tržište proširuje. Europska unija 1995. godine dobiva tri nove članice a to su Austrija, Finska te Švedska. Te iste godine na snagu stupa Šengenski sporazum u sedam zemalja: Belgiji, Francuskoj, Nizozemskoj, Luksemburgu, Njemačkoj, Portugalu te Španjolskoj. Ovaj sporazum daje pravo putnicima da putuju između ovih zemalja bez kontrole putnih isprava na granicama. Nastanak Europske unije kakvu danas znamo je bio veoma težak te dugotrajan proces koji i dalje traje.

Europska unija od početka ima određene ciljeve koje želi ostvariti unutar svojih granica. Temelji se na vrijednostima kao što su ljudsko dostojanstvo, sloboda, demokracija, jednakost, vladavina prava te ljudska prava. Kako bi promicala ove vrijednosti njezini ciljevi su promicati mir, uspostaviti unutarnje tržište, ostvariti održivi razvoj koji se temelji na uravnoteženom gospodarskom razvoju, stabilnost cijena, zaštita okoliša te uspostava ekonomske i monetarne unije čija je valuta euro.

2.1. Nastanak Europske monetarne unije

„Europska unija (EU), a posebno unutar toga europska Ekonomska i monetarna unija (EMU), predstavlja u svijetu jedinstveni slučaj u kojem se u provođenju ekonomske politike kombinira centralizirana monetarna politika i decentralizirane ostale makroekonomske i strukturne politike od kojih se prvenstveno ističe fiskalna politika. Prema načelu supsidijarnosti, odgovornost za određeni segment fiskalne politike potrebno je dodijeliti onoj razini vlasti koja će je najučinkovitije izvršiti.“ (Šimović, 2005)

U lipnju 1988. godine Europsko vijeće potvrdilo je svoj cilj, osnutak ekonomske i monetarne unije. Kako bi ekonomska te monetarna unija započela svoje djelovanje, predloženo je Delorovo izvješće (Delors, 1988.) koje predlaže tri razvojna koraka, odnosno tri faze razvoja.

1. FAZA (započela je 1. srpnja 1990. godine) - Ukinuta su sva ograničenja kretanja kapitala između država članica, osim toga povećana je suradnja između središnjih banaka. Radi se na poboljšanju ekonomske konvergencije te se osniva Europski monetarni institut (EMI). EMI održava stanje monetarne povezanosti unutar zajednice, nije bio odgovoran za provođenje monetarne politike u Europskoj uniji te nije imao ovlasti za provođenje deviznih intervencija. Središnjim bankama se zabranjuje kreditiranje javnog sektora.

2. FAZA (započela je 1. siječnja 1994. godine) - Ekonomska konvergencija je sve snažnija te se monetarne politike sve više usuglašuju. EMI priprema radove vezane za buduće monetarne i tečajne odnose između zemlja članica. U prosincu 1996. godine EMI predstavlja Europskom vijeću rješenje vezano za euro novčanice koje će biti puštene u optjecaj 1. siječnja 2002. godine.

„Europsko vijeće donijelo je u lipnju 1997. Pakt o stabilnosti i rastu, koji se sastoji od dviju uredbi i čiji je cilj osigurati proračunsku disciplinu u vezi s EMU-om. Pakt je dopunjen deklaracijom Vijeća u svibnju 1998., čime su povećane obveze. Pakt se nadalje mijenjao 2005. i 2011.“ (Službena stranica Europske središnje banke, <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.hr.html>)

Ministri financija država članica koje su odlučile prihvatiti jedinstvenu valutu sklopili su dogovor s guvernerima nacionalnih središnjih banaka, Europskom komisijom te EMI-jem da će se središnji pariteti valuta upotrebljavati za neopozivo utvrđivanje tečaja za euro. Osnovana je Europska središnja banka unutar Euro sustava koja će u trećoj fazi oblikovati jedinstvenu monetarnu politiku.

3. FAZA (započela je 1. siječnja 1999. godine) - Posljednja faza započela je neopozivim utvrđivanjem deviznih tečaja valuta jedanaest država članica koje su sudjelovale u provođenju monetarne politike unutar monetarne unije. Na snagu stupa tečajni mehanizam unutar unije te Pakt o stabilnosti i rastu .

„Broj država članica sudionica povećao se 1. siječnja 2001. na dvanaest, ulaskom Grčke u treću fazu EMU-a. Slovenija je 1. siječnja 2007. postala trinaesta članica euro područja, a Cipar i Malta pridružili su se godinu dana kasnije.

Slovačka je pristupila 1. siječnja 2009., Estonija 1. siječnja 2011., Latvija 1. siječnja 2014. i Litva 1. siječnja 2015. Na dan kad se pojedina država pridružila euro području njezina je središnja banka postala dijelom Euro sustava.“ (Službena stranica Europske središnje banke, <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.hr.html>)

„Od početka završne faze EMU Zajednica ima jedinstvenu monetarnu politiku i jedinstvenu valutu - ECU. To implicira novu instituciju, Europsku centralnu banku koja zamjenjuje EMI i koja formira sa centralnim bankama zemalja članica Europski sustav centralnih banaka. Europski sustav centralnih banaka i centralne banke zemalja članica ne mogu poticati ni prihvaćati instrukcije vlada i komunitarnih institucija. “ (Toulemon, 1998.)

Kako bi zemlje članice sudjelovale u Europskoj monetarnoj uniji moraju ispuniti stroge kriterije koji su postavljeni u Maastrichtu. Glavni kriteriji su „razina nacionalne inflacije, kamatne stope, niska razina proračunskog deficita, prikladno vanjsko zaduženje i opća valutna stabilnost, koja ne

odudara od europskog monetarnog sustava u zadnje dvije godine prije početka djelovanja EMU. Uz navedene uvjete, zemlje članice trebaju provesti i zakonsku regulativu kojom će osigurati samostalnost svojih središnjih nacionalnih banaka.“ (Vuković, Vizjak, 2000.)

2.2. Euro i digitalni euro

Europska monetarna unija predstavlja koordinaciju gospodarskih te fiskalnih politika, zajedničku monetarnu politiku i euro kao zajedničku valutu svih država članica. Euro je uveden 1. siječnja 1999. godine no prve tri godine smatrao se „nevidljivom“ valutom jer se upotrebljavao samo za računovodstvene potrebe i elektronička plaćanja. Prilikom uvođenja zajedničkog novca u gotovinskom obliku trebalo je obaviti pripreme te uzeti u obzir buduće korisnike valute kao i emitente. Isto tako „apoeni novčanica i kovinskog novca moraju osigurati jednostavno obavljanje gotovinskih plaćanja u eurima i euro centima, treba se osigurati povjerenje javnosti u novi sustav, što će ovisiti o fizičkim značajkama kovanica eura koje bi trebale biti što jednostavnije za korištenje te bi trebale uživati povjerenje javnosti i sadržavati tehničke inovacije kojima se uspostavlja siguran, pouzdan i učinkovit sustav.“ (Matic, 2020.)

Euro se smatra drugom najčešće korištenom valutom za globalne financijske transakcije, privlačan je i drugim zemljama te je u prvom kvartalu 2022. godine 20.1% svjetskih valutnih rezervi bile su u eurima (International monetary fond, <https://data.imf.org/?sk=E6A5F467-C14B-4AA8-9F6D-5A09EC4E62A4>). S obzirom na ovoliki utjecaj, ne samo na području Europe već i svijeta, kamatne stope euro područja jako utječu na stabilnost cijena te gospodarski razvoj. Europska središnja banka (ESB) radi na održavanju stabilnosti cijena te očuvanju kupovne moći.

„ Euro je službena valuta u 19 od 27 država članica EU-a. Uvođenje eura 2002. rezultat je dugih priprema tijekom 40 godina. Europska središnja banka i Europska komisija nadležne su za održavanje vrijednosti i stabilnosti eura te za utvrđivanje kriterija za ulazak država članica u euro područje“ (Službene internetske stranice Europske unije, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/official-eu-currency_hr)

Prve kovanice te novčanice puštene su u promet 1. siječnja 2002. godine te je u čak 12 zemalja Europske unije provedena najveća zamjena valuta u povijesti. Zemlje koje su prve uvele euro bile su Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, nizozemska, Luksemburg, Portugal te Španjolska. Uvođenjem eura održava se bolja integracija gospodarstva članica. Nakon prvih 12

država, euro područje se širi ulaskom još šest zemalja a to su Slovenija, Cipar, Slovačka, Estonija, Litva te Latvija koje su u razdoblju od 2007. do 2015. godine uvele euro kao svoju službenu valutu. Sve ove države su pristupile Europskoj uniji iste godine, no uvođenje eura se produžilo upravo radi strogih kriterija koje zemlje moraju ispuniti kako bi uvele euro kao nacionalnu valutu. S obzirom na to da nisu sve države članice Europske unije uvele euro kao nacionalnu valutu, unutar unije razlikuju se dvije grupe država, a to su one koje koriste zajedničku valutu te čine ekonomsku i monetarnu uniju i one koje koriste svoju nacionalnu valutu, kao Hrvatska npr.

Gotovina se smatra najčešćim sredstvom plaćanja no sve veću ulogu u transakcijama imaju debitne te kreditne kartice. Gotovina se smatra najbržim te najjeftinijim instrumentom plaćanja, osim toga pruža priliku ljudima koji nemaju bankovne račune ili pristup elektroničkim oblicima plaćanja da sudjeluju u platnome prometu. Također omogućavaju ljudima da prate svoju potrošnju. S obzirom na puno prednosti, ljudi će se teško odreći gotovine i prihvatiti digitalne novčanice jer ima gotovima pruža stabilnost i sigurnost te je neophodan instrument plaćanja dugi niz godina.

„Unutar euro područja euro je jedino zakonsko sredstvo plaćanja. Ako ne postoji poseban sporazum o sredstvu plaćanja, vjerovnici su obvezni prihvatiti plaćanje u eurima.“ (Službena stranica Europske unije, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/official-eu-currency_hr).

2.3. Digitalni euro

„Digitalni euro bio bi sličan euro novčanicama, jedino što bi bio digitalan. Bio bi elektronički novac koji bi izdavao Euro sustav, odnosno ESB i nacionalne središnje banke euro područja, i koji bi bio dostupan svim građanima i poduzećima.“ (Službena stranica Europske središnje banke, https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/html/index.hr.html)

Digitalni euro bi bio nadopuna gotovini, odnosno građani će i dalje imati pristup gotovini. Brz, jednostavan i siguran svakodnevni oblik plaćanja čije bi uvođenje pridonijelo digitalizaciji te potaknulo inovacije unutar europskog gospodarstva.

Digitalni euro je još u razmatranju, odnosno trenutno se donose odluke vezane za njegov izgled. Prva faza je započela u listopadu 2021. godine i predviđa se da će trajati do listopada 2023. godine. Ispituju se mogućnosti oblikovanja ove digitalne valute te njegove distribucije javnosti. Također,

bitno je uzeti u obzir utjecaj ovog oblika plaćanja na gospodarstvo i trgovinu. Nakon završetka prve faze donijet će se odluka hoće li se krenuti u izdavanje digitalnog eura.

„Stručnjaci ESB-a i nacionalnih središnjih banaka europodručja utvrdili su glavne kriterije koje digitalni euro treba zadovoljiti: velika dostupnost, pouzdanost, sigurnost, učinkovitost, privatnost i usklađenost sa zakonom. Ti će nam kriteriji pomoći u njegovu oblikovanju. Digitalni euro bio bi kompatibilan s privatnim rješenjima za plaćanja, čime bi se omogućio rad paneuropskih rješenja i pružanje paneuropskih usluga(Službena stranica Europske središnje banke, https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/html/index.hr.html).

Mnogi digitalni euro povezuju s kriptovalutama, no ovaj oblik imovine se razlikuje jer su cijene kriptovalute veoma volatilne. Digitalni euro bi s druge strane bio veoma pouzdana valuta kao i gotovina jer za nju jamči središnja banka, dok za kriptovalute ne jamči nitko.

2.4. Hrvatska kuna kroz povijest

Prilikom uvođenja kune i lipe, ključnu ulogu je imala Komisija za pripremu prijedloga koncepcije monetarnog sustava i izradu novčanica Republike Hrvatske. Zadatak Komisije je bio odlučiti o nazivu buduće hrvatske valute koja je trebala zamijeniti jugoslavenski dinar. Dana 29. kolovoza 1991. godine Komisija je donijela odluku o imenu trajnog novca Republike Hrvatske, novac je dobio naziv hrvatska kruna, a njegov stoti dio banica. Kasnije je donesena odluka kako će se novac ipak zvati hrvatska kuna a ne kruna.

„Dana 29. kolovoza 1991., implementirana je u Uredba o Narodnoj banci Hrvatske (danas Hrvatska narodna banka), gdje u članku 34. stoji da je: "novčana jedinica Republike Hrvatske [je] HRVATSKA KRUNA, koja se dijeli na sto BANICA", te u članku 35. Zakona o Narodnoj banci Hrvatske,10 gdje se ponavlja isti tekst. Tako je od ljeta 1991. pa sve do ljeta 1993. godine službena moneta Republike Hrvatske bila hrvatska kruna, iako je u optjecaju zapravo bio prijelazni novac, doduše samo u papirnom obliku, naziva hrvatski dinar.“ (Službena stranica Hrvatske Narodne banke, <file:///C:/Users/jovan/Downloads/Kuna-25-godina.pdf>).

3. Proces zamjene kune eurom

Kako bi euro kao valuta zaživio potrebna je podrška samih država članica euro područja od samog početka. Svaka država pa tako i Republika Hrvatska prije nego pristupi tečajnom mehanizmu mora ispuniti određene kriterije. „Prije uvođenja eura država mora dokazati da je dosegla visok stupanj nominalne i pravne konvergencije. Ocjena dosegnute nominalne konvergencije ovisi o ostvarenoj stabilnosti cijena i stabilnosti deviznog tečaja u odnosu na euro, održivosti javnih financija te konvergenciji dugoročnih kamatnih stopa. Pravna konvergencija vrednuje se prema tome je li država uskladila zakonodavni okvir koji regulira djelovanje središnje banke.

Ostvareni napredak prema monetarnoj uniji, uključujući ocjenu nominalne i pravne konvergencije, zasebno ocjenjuju Europska komisija i Europska središnja banka najmanje jednom u dvije godine ili na zahtjev države članice s odstupanjem.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

3.1. Uvjeti promjene valute

Jedan od uvjeta pristupanja tečajnom mehanizmu je ostvarenje određenog stupnja realne konvergencije. Realna konvergencija ili konvergencija dohotka podrazumijeva smanjenje razlika u razinama razvijenosti. „Definira se kao sličnost u iznosu BDP-a po stanovniku, razine nominalnih nadnica, ravnoteže realnog deviznog tečaja (smanjenje indeksa devijacije deviznog tečaja) i s tim povezano sličnosti razina cijena i odnosu cijena vanjskotrgovinskih i lokalnih dobara (Gaspar, 2001.)“ Cilj jest približavanje vrijednosti ekonomskih varijabli među državama članicama kako bi i one koje su slabije razvijene pratile isti tempo te dobile priliku razviti se. „Sadašnja razina BDP-a po stanovniku Hrvatske usporediva je s razinama dohotka novih članica euro područja u trenutku njihova pristupanja tečajnom mehanizmu, pa se može zaključiti da je dosegnuta realna konvergencija dostatna za pristupanje tečajnom mehanizmu.“ (Strategija za uvođenje eura u RH, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>).

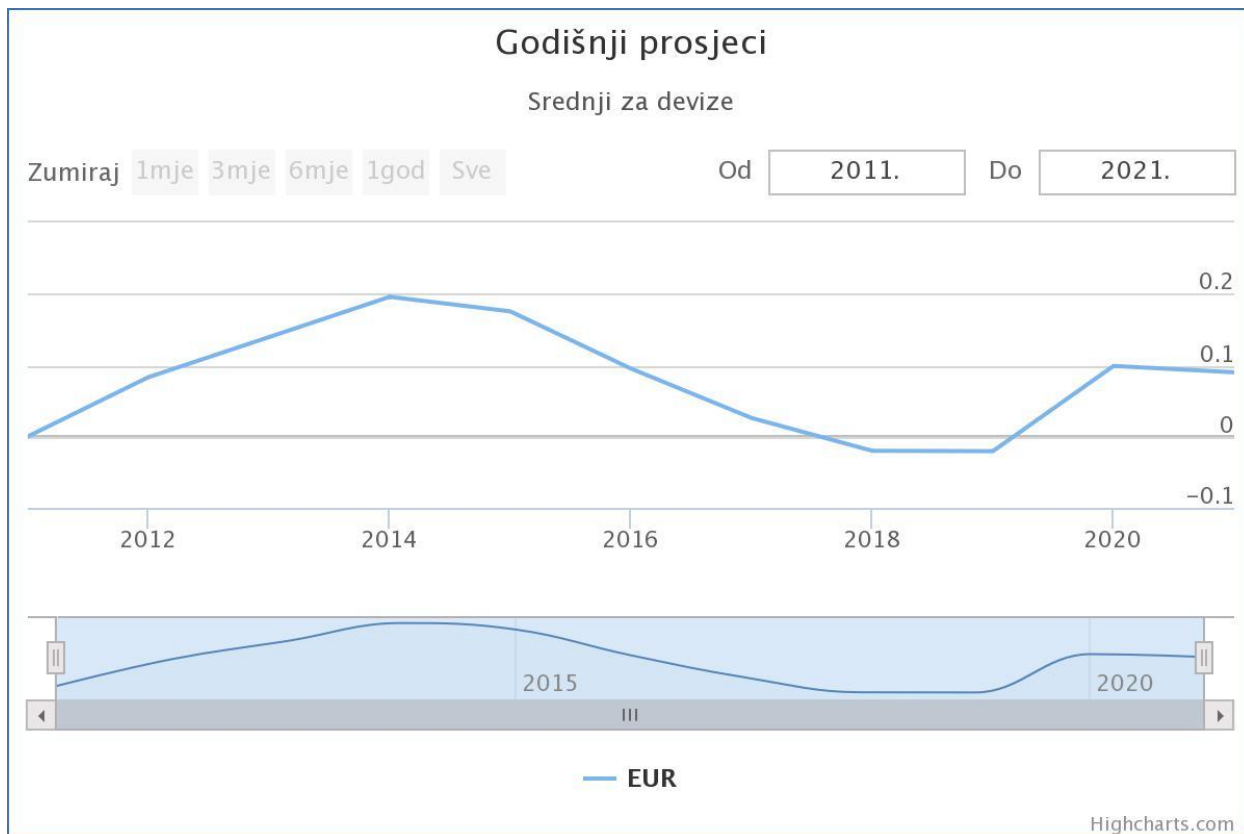
3.1.1. Kriterij stabilnosti cijena - inflacijski kriterij

Kriterij stabilnosti cijena je veoma bitan, odnosi se na postizanje stabilnosti cijena a tu stabilnost omogućavanju središnje banke. Održavanje niske stope inflacije je veoma bitno za ostvarenje gospodarskog rasta. Njihova je zadaća održavanje stabilne i niske inflacije koja pogoduje rastu gospodarske aktivnosti koji omogućava rast životnog standarda. Navedeni kriterij je definiran Ugovorom iz Maastrichta. „Postignuće visoke razine stabilnosti cijena definirano je, člankom 121. stavkom 1. Ugovora iz Maastrichta, kroz nisku stopu inflacije približno prosječnoj stopi inflacije tri države članice EU s najnižom stopom inflacije.“ (Curavić, 2005.) Dakle, inflacija se mjeri indeksom potrošačkih cijena (HIPC). Uzima u obzir razlike u nacionalnim ekonomijama tako da se prosječna stopa inflacije mjeri kao aritmetička sredina u posljednjih 12 mjeseci te stavlja u odnos s aritmetičkom sredinom prethodnog razdoblja. „Referentna vrijednost inflacije koja se izračunava kao aritmetička sredina prosječne stope inflacije za tri države s najboljim pokazateljima inflacije uvećana za 1,5 postotnih bodova te države koja ima stopu inflacije višu od referentne vrijednosti ne ispunjava zadani kriterij.“ (Curavić, 2005) Kod izračuna ne ulaze države koje su ostvarile negativnu stopu inflacije, već samo one s pozitivnom.

3.1.2. Kriterij tečajne stabilnosti -tečajni kriterij

Osim prethodnog kriterija stabilnosti cijena, država koja želi pristupiti eurozoni mora ispuniti i kriterij tečajne stabilnosti, odnosno mora sudjelovati u ERM 2 barem 2 godine te oscilacije tečaja ne smiju prelaziti 15% od središnje vrijednosti potpisane ugovorom prilikom pristupanja. Tečajem valute upravlja središnja banka, u Hrvatskoj je to Hrvatska narodna banka (HNB) jer ona vodi politiku upravljanja tečajem. HNB može utjecati na tečaj vezan uz kunu i euro no ne i na druge strane valute. Može se reći da je tečaj kune vezan uz tečaj eura te da je stabilan što je prikazano na dijagramu 1.

Dijagram 1: Stabilnost tečaja eura kroz razdoblje od 2011.godine do 2021.

Izvor: Službena stranica HNB-a, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/monetarna-politika/tečajna-lista/tečajna-lista>

Iz grafa je vidljiva stabilnost tečaja eura u periodu od 2011. godine do 2021.godine. Promatrajući ovaj graf može se zaključiti da je tečaj eura veoma stabilan a s obzirom na to da se tečaj kune veže za tečaj eura možemo reći da Hrvatska zadovoljava kriterij tečajne stabilnosti.

3.1.3. Kriterij dugoročnih kamatnih stopa - kamatni kriterij

„Kriterij dugoročnih kamatnih stopa analizira kamatne stope dugoročnih državnih obveznica i usporedivih vrijednosnih papira i zahtijeva da nominalna dugoročna kamatna stopa zemlje kandidatkinje za ulazak u euro područje u prethodnoj godini ne smije biti viša od dva postotna poena prema utvrđenoj kamatnoj stopi u tri zemlje članice koje imaju najvišu stabilnost cijena, odnosno najnižu inflaciju.“ (Cvitanović, Širanović, 2021.) Navedeni kriterij jest uveden kako bi se otklonile razlike kamatnih stopa između država unutar eurozone. „a. U slučaju da ne postoji kamatni kriterij, prilikom fiksiranja deviznog tečaja državne pristupnice i tečaja zajedničke valute u uvjetima u kojima su dugoročne kamatne stope pristupnice na višoj razini, investitori bi preferirali uložiti u njihove obveznice naspram obveznica izdanih na području zajedničke valute, a to bi se događalo sve dok se prinosi obveznica ne bi posve izjednačili “ (Ćorić, Mesić, 2012.) Svaka država pa tako i Republika Hrvatska u trenutku nedostatka sredstava poseže zaduživanju. Kod izdavanja državnih obveznica zaduživanjem kamatna stopa je najvažniji element jer nju država plaća prilikom otkupa obveznica.

3.1.4. Kriterij državnih financija - fiskalni kriterij

Navedeni kriterij se odnosi na održivost javnih financija, odnosno visina proračunskog deficita prethodne godine mora biti manja od 3% BDP-a te javni dug ne smije biti veći od 60% BDP-a. Ukoliko je navedena vrijednost viša državu se treba obvezati da će u narednim godinama ostvariti smanjenje javnog duga ili se barem približiti zadanoj referentnoj vrijednosti.

Javni dug Republike Hrvatske je porastao u razdoblju od 2008. godine do 2011. godine zbog utjecaja svjetske financijske krize. Kamatne stope su naglo narasle te se država morala zadužiti kako bi omogućila rast gospodarstva unatoč nepovoljnoj situaciji. „Godine 2014. udio javnog duga u BDP-u Republike Hrvatske iznosio je 84,8 % da bi već sljedeće, 2015. godine bio smanjen na 84,3 %. U 2016. godini zabilježeno je daljnje smanjenje na 80,8 %, a u 2017. godini na 77,6 %. Pozitivni trend nastavljen je i 2018., a u 2019. udio javnog duga u BDP-u iznosio je 72,8 %, pa se može zaključiti da će i drugi Kriterij nominalne konvergencije - Održivost javnih financija, biti ostvariv“ (Cvitanović, Širanović, 2021).

Udio javnog duga u BDP-u se ponovno povećao 2020. godine utjecajem pandemije COVID-a 19, dug se u samo godinu dana povećao za 12,6 postotnih bodova. „Europska komisija, svjesna objektivnosti nastalih promijenjenih gospodarskih uvjeta, potvrdila je da će u naredne dvije

godine, odstupiti od proračunskih pravila i članicama EU-a omogućiti fleksibilnost u borbi s pandemijom bez prijetnje da će se zbog prekomjernog manjka provoditi pokretanje procedura i eventualnih sankcija. Hrvatska će trebati svake godine smanjivati udio javnog duga u BDP-u za jednu dvadesetinu razlike između tekuće razine udjela javnog duga u BDP-u (88,7 %) i ciljanog od 60 % što znači da smanjenje treba biti 1,435% godišnje. Hrvatska planira smanjivati udio javnog duga po godišnjoj stopi od 3,3 %, što je dvostruko više od zadanog. (Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka, 2020)“

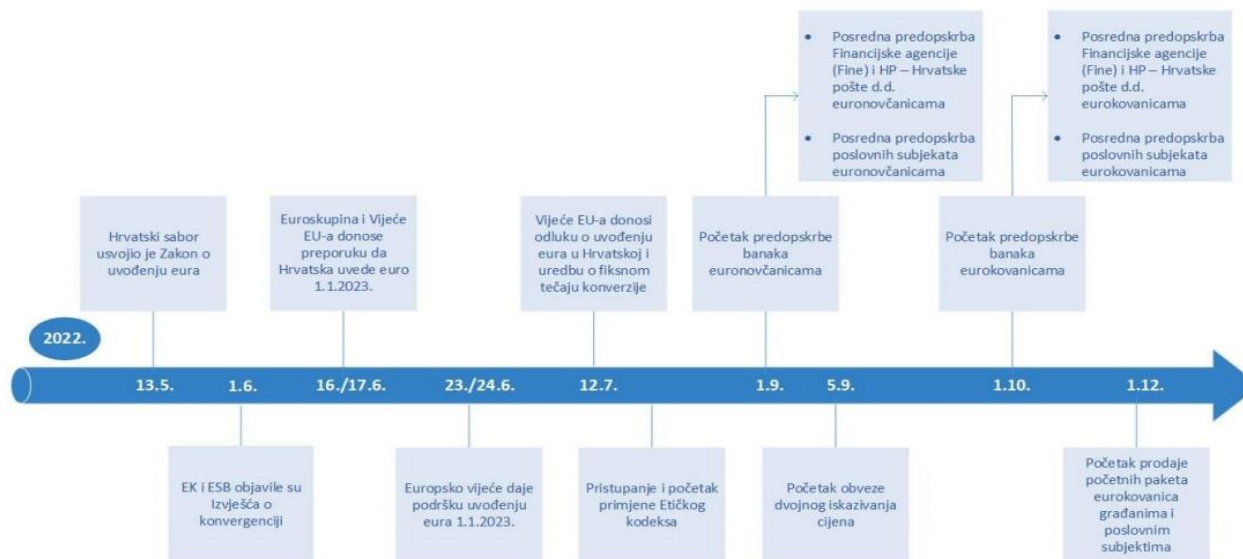
Slika 1. Prikaz Europske komisije i ESB-a o zadovoljenju svih kriterija za uvođenje eura u Republiku Hrvatsku

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Stabilnost cijena	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Stabilnost tečaja** (ERM II)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	+	+	+
Proračunski saldo***	-	-	+	+	+	+	+	+	+
Javni dug***	-	-	+	+	+	+	+	+	+
Dugoročne kamatne stope	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Izvor: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview>

Slika 1 se odnosi na referentna razdoblja iz izvješća o konvergenciji za 2022.godinu te prikazuje kako Republika Hrvatska zadovoljava sve zadane kriterije kao što su kriterij stabilnosti cijena, stabilnosti tečaja, javnog duga, dugoročnih kamatnih stopa te proračunskog salda za ulazak u eurozonu te uvođenje eura kao nacionalne valute. Godina je već pri kraju, no Hrvatsku čeka još puno posla vezanog za uvođenje eura što je prikazano na slici 2. Dakle, Hrvatski je sabor usvojio Zakon o uvođenju eura 13. svibnja ove godine. 1. rujna ove godine predstavljat će početak opskrbe banaka euro novčanicama, a 1. listopada opskrbu euro kovanicama kako bi sve bilo spremno za 1. siječnja 2023.godine, dan kada će se uvesti euro u Republiku Hrvatsku.

Slika 2. Važni koraci za uvođenje eura u Republiku Hrvatsku

Izvor: HNB- Inflacijski val i euro,

https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750

4. Pozitivne strane uvođenja eura

Pozitivne strane uvođenja eura u Republiku Hrvatsku su kako slijedi:

- smanjenje valutnog rizika,
- smanjenje troškova zaduživanja domaćih sektora,
- niži transakcijski troškovi,
- poticaj međunarodne razmjene i ulaganja, te
- pristup mehanizmima financijske pomoći europa područja.

4.1. Smanjenje valutnog rizika

Otklanjanje valutnog rizika se smatra jednom od najpozitivnijih strana uvođenja eura u Republiku Hrvatsku jer je povezan s tečajem kune prema euru. Valutni rizik se javlja kod ugovaranja kredita koji na sebi nose tzv. valutnu klauzulu. Vrijednost kredita u ovome obliku se veže za vrijednost tečaja strane valute no plaćanja se vrše u domaćoj valuti. Dakle, ukoliko se uzima kredit u eurima, mjesečna rata se plaća u kunama no ukoliko dođe to promjene te nestabilnosti tečaja to se jako održava na nadolazeće rate. Ulaskom Hrvatske u tečajni mehanizam svi krediti koji su odobreni te na sebi nose valutnu klauzulu postat će nerizični jer će primici svakog pojedinca biti u eurima isto kao i anuiteti. Klauzula se ne odnosi samo na državu već i na poduzeća te cijelo stanovništvo. Velika većina poduzeća posluje s partnerima unutar euro zone, znači da transakcije provode u eurima/kunama. Stabilan tečaj je izrazito važan za odvijanje ovakvih radnji. Dolazimo do pojma euroizacije koji je povezan s navedenim valutnim rizikom. „Euroizacija je pojam koji označuje visoku zastupljenost strane valute, odnosno eura, kao valute štednje i mjerila vrijednosti u nekom gospodarstvu.

„Uklanjanje valutnog rizika predstavlja jednu o najvažnijih prednosti uvođenja eura. Hrvatsko gospodarstvo izuzetno je euroizirano. S obzirom da je malo i otvoreno vrlo je ranjivo na promjene deviznog tečaja. Za Republiku Hrvatsku je karakterističan visok udio štednje u stranoj valuti te visoka zaduženost u stranoj valuti. Najviše se zadužuje i štedi u eurima. Mali pad vrijednosti domaće valute značajno povećava zaduženost. Prelaskom na euro gubi se rizik promjene tečaja.“ (Šonje, 2019). U Hrvatskoj je visoka euroizacija posljedica dosadašnjih iskustava s visokom inflacijom koja su dovela do dugoročno ukorijenjenog nepovjerenja u domaću valutu, a koje se zadržava na visokoj razini unatoč stabilnosti kune od njezina uvođenja do danas. Posljedica je toga i činjenica da Hrvatsku karakterizira visok stupanj valutne supstitucije (zamjene domaće valute stranom valutom), koja se ogleda u tome da najveći dio depozita u bankama čine devizni depoziti (više od 80%), i to dominantno u eurima.“ (Službena stranica, Hrvatska narodna banka).

Prema podacima iz 2016. godine može se reći da Hrvatska ima najveću euroizaciju od svih država članica Europske unije, dakle već je vezana za euro iako je službena valuta kuna. Na kraju 2016. godine udio štednih te oročenih depozita iznosio je visokih 83% jer strana valuta, konkretno euro, stanovništvu pruža veću sigurnost nego kuna. Građani Republike Hrvatske su godinama razvili veliku sklonost štednji u stranoj valuti upravo radi zaštite uštedevine zbog utjecaja inflacije koja

je nepredvidljiva kao i ekonomske nestabilnosti. Iako kuna ima stabilan tečaj, građani se ipak opredjeljuju na štednju te kreditiranje u stranoj valuti, u našem slušaju euro. Ukoliko se uvede euro, valutni će rizik nestati. „Uklanjanjem valutnog rizika posredno će nestati i valutno inducirani kreditni rizik kojemu su izložene banke. Osim toga, uvođenjem eura i uklanjanjem problema euroizacije nestat će potrebe za dijelom makroprudencijalnih zahtjeva, što će povećati efikasnost bankovnog sustava.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

4.2. Smanjenje troškova zaduživanja domaćih sektora

Hrvatska je mala zemlja s malom ekonomijom te upravo radi toga može doći do pritiska na tečaj domaće valute koja rezultira valutnom krizom. Valutna kriza jest definirana kao pojava koja nastaje zbog devalvacije nominalnog tečaja u rasponu od 15% do 30%. Drugi pojam jest bankovna ili financijska kriza koja je definirana kao pojava gdje jedna banka ili više njih ima probleme s solventnošću ili likvidnošću. Ukoliko dođe do ovog scenarija središnja banka mora prodati međunarodne pričuve te povećati domaće kamatne stope kako bi zadržala stabilan tečaj. Valutna kriza jest usko povezana s financijskom krizom, odnosno izbijanje valutne krize može potencirati izbijanje financijske ako domaća valuta slabi jer se bilanca banaka srozava zbog njihovih valutnih neusklađenosti s bilancama klijenata. Osim toga, može doći i do obrnutog scenarija gdje bankovna kriza prethodi valutnoj ukoliko dođe do podizanja veće količine depozita jer bankovni sustav ne može osigurati dovoljnu količinu devizne likvidnosti.

Povlačenje veće količine depozita iz sustava je opasno za banke jer one ne garantiraju da će imati dovoljan iznos za isplatiti te će u tom slučaju biti primorana trgovati s vlastitom imovinom kako bi osigurala sredstva za isplatu depozita. Primjer naglog povlačenja depozita je Grčka koja je 2012. godine najavila kako će napustiti eurozonu te je to prouzročilo masovno povlačenje depozita od strane građana. Hrvatska je država s visokim depozitom euroizacije te HNB mora biti na oprezu. Kada se uvede euro kao službena valuta u Republiku Hrvatsku smanjit će mogućnost izbijanja bankovnih kriza te će valutni rizik potpuno nestati. „Naime, ESB će moći bankama emitirati eursku likvidnost, za razliku od HNB-a, koji ima ograničenu mogućnost djelovanja u svojstvu zajmodavca posljednjeg utočišta. Iako su spomenuti rizici s obzirom na visoku kapitaliziranost te obilne zalihe kunske i devizne likvidnosti u bankovnom sustavu u Hrvatskoj trenutačno niski, uvođenjem eura rizik bankovne krize dodatno će se smanjiti, dok će rizik izbijanja valutne krize u

potpunosti nestati.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

4.3. Niži transakcijski troškovi

Trenutno postoje transakcijski troškovi kod zamjene kune eurom ili obratno, ukoliko se euro uvede tih troškova više neće biti. Navedeni troškovi proizlaze iz razlike kupovnog te prodajnog tečaja i provizija banaka te mjenjačnica. Osim toga troškovi nastaju i pri kartičnim transakcijama ukoliko našom karticom plaćamo u drugoj državi, najbolji trenutni primjer toga jest trenutna situacija vezana uz poskupljenje ulja, mlijeka te ostalih osnovnih potrepština. U Mađarskoj su cijene „zamrznute“ te se našim stanovnicima, pogotovo onima koji su blizu granice više isplatiti u mjesečnu nabavku otići u Mađarsku nego kupiti te iste proizvode u našim dućanima. Upravo kod ovakvih kupnji stvaraju se navedeni troškovi.

Osim građana Republike Hrvatske uvođenje eura te otklanjanje transakcijskih troškova pogodovat će i poduzećima koja već uveliko trguju eurima. Hrvatska je zemlja poznata po prirodnim ljepotama, konkretno turizmu. Kada sezona krene u Hrvatsku uđe velik broj turista koji uz sebe nose eure, također i noćenja su ponuđena u eurima, odnosno prilagođena turistima jer se turizam smatra najjačom i najvažnijom granom Hrvatskog gospodarstva. To nam govori kako Hrvatska svake godine ostvari velike devizne priljeve te euro nije ništa novo. Hrvatska će kao i svaka država koja je do sada ušla u eurozonu morati snositi određene troškove koji se odnose na izradu kovanica no troškovi koji očekuju Hrvatsku koji će nastati puštanjem u opticaj eura i dalje ne umanjuju dugoročne pogodnosti koje će ostvariti ulaskom u eurozonu. Za Hrvatsku je veoma važno otklanjanje postojećih transakcijskih troškova jer su njeni najveći vanjskotrgovinski partneri članovi eurozone te uvođenjem eura trgovinski proces će biti pojednostavljen te će pojeftiniti pošto će se otkloniti konverzija kune u euro.

4.4. Poticaj međunarodne razmjene i ulaganja

Gospodarstvu Republike Hrvatske bi korištenje zajedničke valute uvelike koristilo zbog jačanja međunarodne razmjene kojom bi došlo do smanjenja transakcijskih troškova koji nastaju kao posljedica konverzije valuta. Osim toga nestali bi troškovi povezni tečajnim rizikom kao i neizvjesnost tečajnih kretanja što bi pridonijelo jačanju izvoznih poduzeća. Navedene karakteristike pogoduju privlačenju inozemnih ulagača kao i povećanju broja izvoznih poduzeća kao i proširenju asortimana.

Osim toga, na turizam kao najjaču granu gospodarstva Republike Hrvatske uvođenje eura će znatno utjecati, naravno u pozitivnom smislu te ga učiniti još poželjnijom turističkom destinacijom zbog jedinstvene valute koja će puno primamljivije utjecati na percepciju potencijali turista. „Osim toga, potencijalne koristi treba sagledati i u kontekstu činjenice da većina najvećih europskih turističkih destinacija koje se mogu smatrati hrvatskim konkurentima već rabi euro i u tom smislu ostvaruje konkurentsku prednost na europskom turističkom tržištu“. Velik je broj država unutar eurozone u robnoj razmjeni s Hrvatskom, inozemnim ulaganjima te turizmu. Smatra se da će ulazak u eurozonu povećati robnu razmjenu više nego što je sam ulazak u Europsku uniju, upravo zbog promjene sredstva plaćanja. (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

Mnogi strani investitori bi željeli uložiti u Hrvatsku no takvim izravnim ulaganjima te investicijama probleme predstavlja stalna tečajna neizvjesnost. Da bi strani investitori uložili nešto, država treba zadovoljiti neke kriterije a to su politička stabilnost, stabilnost nacionalne ekonomije, stabilnost valute u zemlji domaćina, kredibilitet vladine politike te ukidanje valutnog rizika.

Smatra se da će se povećati investicije uvođenjem eura u Republiku Hrvatsku jer je glavni cilj ulaganja ostvarenje profita bez velikih prepreka, u ovom slučaju transakcijskih troškovi. Stabilnost domaće valute igra veoma bitnu ulogu posebno ako se radi o istoj valuti domaćina i ulagača. Uvođenjem eura otvorit će se put mnogim poduzećima koja već trguju na inozemnom području ili se žele na njega proširiti kao u potencijalnim ulagačima. Uvođenje eura će se pozitivno odraziti i na domaće ulagače zbog pojeftinjenja financiranja. Kamatne stope zemlje koja ulazi u eurozonu približit će se kamatnim stopama zemalja koje su već članice što će rezultirati nižim kamatnim stopama za građane te poduzeća. „Procjenu učinaka uvođenja eura dodatno komplicira činjenica da su se te zemlje relativno nedavno pridružile monetarnoj uniji i da ih je većina uvela euro tijekom ili neposredno nakon financijske krize. Nadalje, ovisno o gospodarskim karakteristikama zemlje, poput veličine ili stupnja otvorenosti trgovine, učinci uvođenja eura mogu se razlikovati za svaku državu članicu eurozone“ (Bukovšak, Ćudina i Pavić, 2017).

4.5. Pristup mehanizmima financijske pomoći europodručja

Ulaskom Hrvatske u eurozonu otvorit će se pristup Europskom mehanizmu za stabilnost koji će omogućiti pružanje pomoći ukoliko se država nađe u financijskim problemima. ESM nudi kredite koji su uvjetovani provedbom plana makroekonomske prilagodbe. Osim toga ESM državama članicama eurozone svakodnevno pruža podršku, moguć je i otkup državnih obveznica putem odobrene kreditne linije za one države s financijskim poteškoćama i neprilikama. „Ukupan kreditni kapacitet ESM-a iznosi 500 milijardi eura, a sredstva ESM pribavlja na financijskim tržištima izdavanjem vrijednosnih papira.“ Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>). Nakon uvođenja eura nestat će potreba držanja sredstava u likvidnom obliku što otvara put korištenju investicijskih pomoći. Mnoge zemlje su već uživale pomoć od ESM-a a to su Grčka, Irska, Španjolska te Portugal, sada će istu mogućnost imati i Hrvatska.

Dosadašnja financijska pomoć je iznosila 79,3 milijarde eura a u programima je predloženo i veće financiranje koje bi iznosilo oko 215,3 milijarde eura. „U tijeku je program pomoći za Grčku kojim je predviđena ukupna pomoć u iznosu od 86 milijardi eura, koji se postupno isplaćuje. Druge dvije države članice korisnice programa pomoći uz potporu ESM-a koje su uspješno napustile program jesu Cipar i Španjolska. ESM je za Španjolsku predvidio 100 milijardi eura pomoći, no bilo je dovoljno 41,3 milijarde eura, dok je od alociranih 9 milijardi eura Cipru isplaćeno 6,3 milijarde eura.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>) Države koje se nalaze u eurozoni odnosno sudjeluju u zajedničkoj bankovnoj uniji tvore zaštitni mehanizam u slučaju nenadanih poremećaja financijskog sustava. Kada država uvede euro kao službenu valutu ujedno se odriče prava na emisiju nacionalne valute te raspolaganja vlastitom emisijskom dobiti. Pristupanjem Hrvatske eurozoni Hrvatska narodna banka dobiti će pravo na udio u zajedničkom monetarnom prihodu eurozone. Smatra se da će porast monetarnog prihoda uvelike pridonijeti razvoju Hrvatske na način da će se povećati prihodi naspram rashoda.

4.6. Negativne strane uvođenja eura

Osim pozitivnih strana uvođenja eura u Republiku Hrvatsku postoje i negativne strane, a to su:

- jednokratni troškovi konverzije te pristupanje HNB-a Eurosustavu
- gubitak samostalne monetarne politike
- porast razina cijena zbog konverzije valuta
- prekomjeran priljev kapitala i akumulacija ekonomskih neravnoteža

4.6.1. Jednokratni troškovi konverzije te pristupanja HNB-a Eurosustavu

U kratkom razdoblju nakon promjene valute, u slučaju Republike Hrvatske pri uvođenju eura pojavljuju se jednokratni troškovi. Navedeni jednokratni troškovi se odnose na izradu novčanica te kovanica eura, distribuciju te povlačenje novčanica te kovanica dosadašnje valute. Osim toga potrebno je prilagoditi i informacijske sustave povezane s računovodstvenom sustavima kao i sustave banaka za izvještavanje poslovnih subjekata. Troškovi se odnose i na edukacije zaposlenika, osobito onih koji djeluju na području financija s ciljem bolje informiranosti šire javnosti o situaciji koja prethodi promjeni valute. „Budući da je hrvatsko gospodarstvo iznimno euroizirano očekuje se da će troškovi jednokratne konverzije biti niži, no što su bili kod država članica koje su euro uvele nakon 2002. godine, tada su troškovi iznosili oko 0,5% BDP-a. (Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka, 2017)

Hrvatska narodna banka će nakon ulaska Hrvatske u eurozonu morati prenijeti dio svojih međunarodnih rezervi Europskoj središnjoj banci. Smatra se da je iznos procijenjen na 380 milijuna eura. Osim ovog troška Hrvatska narodna banka je pristupanjem Hrvatske u Europsku uniju uplatila 2,4 milijuna eura u kapital ESB-a te postala vlasnica 3,75% udjela u upisanom kapitalu ESB-a.

4.6.2. Gubitak samostalne monetarne politike

Nakon uvođenja eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku potpuno će se izgubiti samostalna monetarna te tečajna politika. Monetarnu politiku karakterizira donošenje odluka koje su vezane za stabilnost cijena te dostupnost novca u gospodarstvu. Hrvatska se ulaskom u Europsku uniju odrekla dijela monetarnog suvereniteta tako da je obvezana konzultirati Europsku središnju banku

prije promjene instrumenata monetarne politike te većih deviznih intervencija HNB će djelovati zajedno s ostalim bankama unutar eurosustava.

Oprečno ekonomskom utjecaju promjene valute, nailazimo na još jedan problem a to je gubitak nacionalne valute kao simbola suvereniteta te nacionalnog identiteta. „U pogledu ekonomskog učinka, dva su velika pitanja koja se mogu pojaviti kao rezultat gubitka neovisne monetarne politike. Prvi je da zemlja više ne može koristiti tečaj za jačanje gospodarske konkurentnosti (tzv. kanal realnog tečaja). Drugi se odnosi na mogućnost da zajednička monetarna politika ECB-a, koju prvenstveno određuju kamatne stope, može biti nedostatna za zemlju ako se nalazi u različitoj fazi poslovnog ciklusa od ostatka eurozone (Rey, 2015). Temelj monetarne politike Republike Hrvatske jest održavanje stabilnosti tečaja kune i eura kako bi se održala cjenovna te financijska stabilnost.

Cilj HNB-a je držati kunu u stabilnom odnosu prema euru jer stabilnost tečaja ima pozitivan učinak na očuvanje makroekonomske i financijske stabilnosti zbog visoke euroizacije i visoke razine duga vezanog uz euro. „Stoga, RH ima jako uzak manevarski prostor za provođenje monetarne politike. Stoga, trošak odricanja samostalnog vođenja monetarne politike za RH je jako mali.“ (Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka, 2017) Sadašnja valuta, kuna, nije vezana za euro već je tečaj određen ponudom i potražnjom na deviznom tržištu. Visok stupanj euroizacije te dug povezan eurom stabilnost tečaja doprinosi makroekonomskoj te financijskoj stabilnosti. Da je situacija obrnuta, odnosno da je Hrvatska sklonija kuni, otplata duga bi bila problematičnija kao i samo uvođenje eura kao nove nacionalne valute. „Kao rezultat toga, Hrvatska ima ograničen prostor za aktivnu monetarnu politiku, bilo putem tečaja ili kanala kamatnih stopa, pa su troškovi napuštanja neovisne monetarne politike za Hrvatsku relativno niski (Rey, 2015). Dan, kada Hrvatska uđe u monetarnu uniju HNB neće više moći vršiti prilagodbe kamatnih stopa te valutnog tečaja samostalno, već će se prilagoditi fiskalnoj te monetarnoj politici Europske središnje banke, a na ekonomske tokove će moći utjecati samo kvalitetnim vođenjem fiskalne politike.

Fiskalna politika Republike Hrvatske je uglavnom prociklička. (Slika2)

Slika 3. Cikličnost fiskalne politike u Hrvatskoj

Izvor: Hrvatska strategija za uvođenje eura,

<https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>

U uvjetima gospodarskog pada narasli su troškovi zaduživanja te se povećao javni dug. Guverner HNB-a će kao član ESB-a sudjelovati u donošenju odluka vezanih za monetarnu politiku. Sve države su jedinice za sebe, te potencijalni rizik predstavljaju cikličke promjene gospodarstva koje neće odgovarati svim državama članicama. Što je veći broj država unutar unije, to su veći problemi te je teško zadovoljiti sve strane i potrebe članica. Ukoliko nekoliko država doživi ekspanzivan gospodarski rast, a nekoliko zapadne u financijsku krizu tome se treba prilagoditi kako ne bi došlo do problema. „Može se pretpostaviti da bi gospodarska ekspanzija, a potom i recesija bile znatno slabije da su te države u razdoblju snažnog rasta mogle samostalno regulirati vlastite kamatne stope.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura,

<https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>).

S obzirom na to da je poslovni ciklus Republike Hrvatske usklađen s ciklusom europodručja, zajednička monetarna politika ne bi trebala predstavljati problem hrvatskome gospodarstvu. Ukoliko će se ekonomska politika dobro te odgovorno provoditi nove procedure ekonomskog upravljanja na razini Europske unije bi Republici Hrvatskoj trebale uvelike pridonijeti te potaknuti uravnotežen gospodarski rast i razvoj.

4.6.3. Porast razine cijena zbog konverzije valute

Smatra se da je učinak konverzije nacionalnih valuta, u ovom slučaju kune u euro veoma blag što su brojna istraživanja koja su se bavila ovom temom i dokazala. „Konverzija je imala nešto jači učinak na rast cijena u odnosu na robu koja se češće kupuje (pekarski proizvodi i novine) i relativno je jeftina pa bi zaokruživanje njihovih cijena na nove atraktivne razine dovelo do značajnih skokova cijena. S druge strane, postoji dokumentirana tendencija zaokruživanja cijena robe veće vrijednosti, poput trajne robe, što se pripisuje intenzivnoj konkurenciji na tim tržištima i tehnološkom napretku“ (Sturm i sur., 2009).

Učinak konverzije u Hrvatskoj se procijenjen na 0,20% odnosno 0,37% prije i nakon konverzije. Postoje čimbenici koji utječu na konverziju koja može potaknuti rast cijena. Kao jedan od čimbenika navodi se prelijevanje troškova konverzije na potrošače odnosno troškovi vezani za promjene cjenika (menu costs) te troškove informatičkih usluga. Osim toga, javljaju se i troškovi nastali zbog nesimetričnog zaokruživanja cijena, odnosno cijene se zaokružuju uvijek na više, recimo nešto što je koštalo 5,50 kuna zaokružiti će se na 1 euro te više takvih stavki utjecat će na ukupno povećanje cijena. „Naime, znatan dio cijena formira se na tzv. atraktivnoj razini, što podrazumijeva zaokruživanje cijena, kako bi plaćanje bilo praktično (tako da za vraćanje ne treba mnogo kovanica/novčanica), ili formiranje cijena tako da završavaju znamenkom 9 (tzv. psihološke cijene), koje na potrošače djeluju tako da podcjenjuju trošak kupnje proizvoda. Poticaj povećanju cijena može doći i ako prevladava mišljenje da potrošači ne primjenjuju točnu stopu konverzije kako bi si olakšali preračunavanje cijena u staru valutu, već ga pojednostavljaju“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

Tablica 4. Učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na stopu inflacije u postotnim bodovima

Tablica 1. Ocijenjeni učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na stopu inflacije u postotnim bodovima

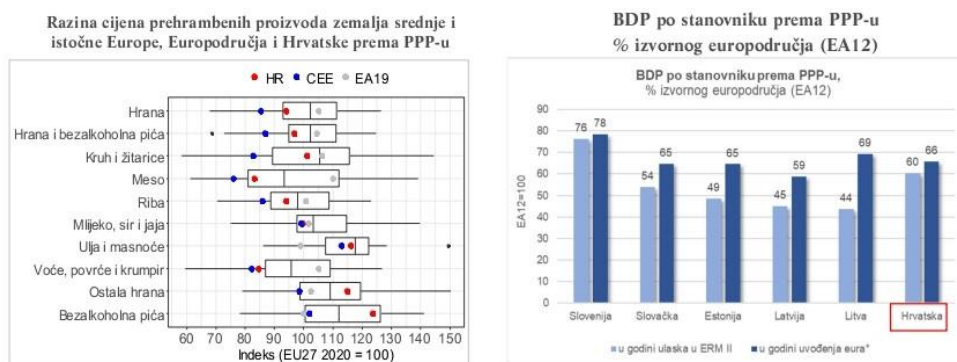
Rad	Zemlja	Razdoblje	Ocijenjeni učinak na ukupni HIPC (p. b.)
Stare zemlje članice			
Eurostat (2003.)	Europodručje	12./2001. – 1./2002.	0,09 – 0,28
Hüfner i Koske (2008.)	Europodručje	7./2001. – 7./2002.	0,34
Sturm i sur. (2009)	Europodručje	12./2001. – 1./2002.	0,05 – 0,23
Attal-Toubert i sur. (2002.)	Francuska	12./2001. – 4./2002.	0,2
Banco de España (2003.)	Španjolska	12./2001. – 6./2002.	0,4
Deutsche Bundesbank (2004.)	Njemačka	1./2002.	0,3
Folkertsma i sur. (2002.)	Nizozemska	1./2002.	0,2 – 0,4
Mostacci i Sabbatini (2008.)	Italija	12./2001. – 12./2002.	0,1 – 0,6
National Bank of Belgium (2002.)	Belgija	6./2001. – 4./2002.	0,2
Santos i sur. (2002.)	Portugal	1./2002. – 3./2002.	0,21
Nove zemlje članice			
Eurostat (2007.)	Slovenija	12./2006. – 1./2007.	0,3
Eurostat (2009.)	Slovačka	12./2008. – 2./2009.	do 0,3
Eurostat (2011.)	Estonija	12./2010. – 3./2011.	0,2 – 0,3
Eurostat (2014.)	Latvija	12./2013. – 1./2014.	0,12 – 0,21
Eurostat (2015.)	Litva	12./2014. – 1./2015.	0,04 – 0,11
IMAD (2007.)	Slovenija	12./2006. – 2./2007.	0,24
Room i Urke (2014.)	Estonija	7./2010. – 6./2011.	0,0 – 0,5

Izvor: Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>

Tablica 4. prikazuje provedenu analizu te usporedbu učinaka uvođenja eura drugih država s obzirom na stopu inflacije gdje je vidljivo kako je ona u prosjeku iznosila svega 0,23 postotna boda, što je prihvatljiva stopa. Hüfner, Koske (2008) i Sturm (2009) kažu da „Prema ocjeni Eurostata učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HIPC) za europodručje kao cjelinu iznosio je između 0,09 i 0,28 postotnih bodova tijekom prosinca 2001. i siječnja 2002. godine. Nadalje, gornja granica učinka konverzije na ukupni HIPC u državama članicama koje su kasnije pristupale europodručju, prema ocjeni Eurostata, također nije prelazila 0,3 postotna boda. U drugim istraživanjima za europodručje kao cjelinu ocijenjeno je da je učinak konverzije iznosio od 0,05 do 0,34 postotna boda.

“ Prema navodima ESB-a prema dosadašnjim događanjima prilikom uvođenja nove valute, konkretno na primjeru eura najviše su narasle cijene u uslužnome sektoru koje se odnose na restorane te kafiće, usluge smještaja, čišćenja i sportske usluge. Cijene dobara koje se češće kupuju su znatno porasle, dakle pekarski proizvodi, mlijeko, brašno, što možemo vidjeti iz trenutne situacije u Republici Hrvatskoj. Navedena dobra su inače jeftinija no zaokruživanje cijena će im znatno povećati trenutnu cijenu, no sva su dobra neophodna i dalje će se kupovati kakva im god bila konačna cijena. (Slika 4.)

Slika 4. Usporedba razina cijena u Hrvatskoj s Europom

Izvor: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview>

„Kako bi se ograničio učinak konverzije na povećanje cijena, planiraju se poduzeti određene mjere koje su se pokazale učinkovitima u zemljama koje su već uvele euro. Tako se kao jedan od efikasnih načina sprječavanja rasta potrošačkih cijena zbog konverzije valuta pokazala mjera obveznog isticanja cijena u trgovinama u staroj i novoj valuti određeno vrijeme prije i nakon prelaska na euro, koja građanima smanjuje napor povezan s preračunavanjem cijena te olakšava prepoznavanje neosnovanog porasta cijena.“ (HNB, Učinci uvođenja eura, <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070704/p-034.pdf/2c586702-d372-4446-a1da-3f451a4806cd>)

Bitan je dogovor Vlade i privatnog sektora kako bi izražavanje cijena bilo što efikasnije. Smatra se da informativne kampanje doprinose dobroj komunikaciji s okolinom što se tiče samog provođenja novih cijena. Na ovaj način se izbjegava pogrešno informiranje okoline te se sprječava stvaranje pogrešne percepcije od strane građana prema uvođenju novih cijena te im se daje jasna slika konverzije. Cilj ovakve informativne kampanje jest da na vjerodostojan i uvjerljiv način informira javnost o navedenim događajima. Važna je izrada odgovarajuće strategije koja se odnosi na komunikaciju prema javnosti tokom procesa uvođenja eura.

Unatoč visokoj stopi inflacije donesena je odluka o uvođenju eura po kojima Republika Hrvatska zadovoljava kriterije „Vijeće Europske unije je 12. srpnja 2022. donijelo Odluku Vijeća (EU) 2022/1211 od 12. srpnja 2022. o usvajanju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023. kojom je utvrdilo da Republika Hrvatska ispunjava sve potrebne uvjete za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj i da će odstupanje u korist Republike Hrvatske iz članka 5. Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji iz 2012. prestati s učinkom od 1. siječnja 2023.“ (Službena stranica, Narodne Novine, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_85_1302.html) Dakle, dvojno iskazivanje cijena je već započelo 12. srpnja 2022. godine te je Vijeće Europske unije donijelo odluku kako će stopa konverzije kune za jedan euro iznositi 7,53450.

Tablica 5. Učinak konverzije kune u euro na kretanje cijena potrošačkih košarica pojedinih skupina potrošača u Hrvatskoj u postocima

	Doprinos porastu cijena
Prosječno kućanstvo	0,19
Kućanstvo čiji je nositelj:	
Fizički radnik	0,18
Nefizički radnik	0,25
Samozaposlen	0,21
Nezaposlen	0,16
Umirovljenik	0,16
Neaktivan (ostalo)	0,17

Napomena: Izračun na temelju podataka iz Rezultata ankete o potrošnji kućanstava u 2014.

Izvor: Izvor: Hufner i Koske (2018.)Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj; travanj 2018.; Državni zavod za statistiku (2018); Izračun HNB-a; dostupno na

<https://www.hnb.hr/documents/20182/2070704/p-034.pdf/2c586702-d372-4446-a1da-3f451a4806cd>

„Proširenje jaza između percipirane i stvarne inflacije nakon konverzije može pogoršati negativne stavove prema euru. Prema iskustvima država članica koje su do sada uvele euro, potrošači su ovo povećanje smatrali privremenim, s obzirom da se nije podudaralo s povećanjem inflatornih očekivanja.“ (Sturm, 2009).

4.6.4. Prekomjeran priljev kapitala i akumulacije ekonomskih neravnoteža

Nakon pristupanja države europodručju odnosno monetarnoj uniji, država može biti izložena snažnim kapitalnim priljevima te vanjskim i unutarnjim neravnotežama. „Naime, uspostavljanje monetarne unije i dinamiziranje gospodarskog rasta u rubnim državama pozitivno su se odrazili na očekivanja gospodarskih subjekata glede rasta njihova dohotka u budućnosti, zbog čega se povećala njihova sklonost potrošnji i zaduživanju. Banke su spremno udovoljavale povećanoj potražnji za kreditima, pri čemu su kapital za financiranje kreditnog rasta pribavljale zaduživanjem u inozemstvu“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>).

Sukladno tome, ulaskom države u eurozonu smatra se da će zajednička monetarna politika ujednačiti potencijalne rizike no ne uzima se u obzir da se sve države međusobno razlikuju te da će se rizici na neku državu odraziti negativno a za neku neće predstavljati rizik već priliku. Prema iskustvima rubnih država članica nakon 2002. g., smanjenje kamatnih stopa u uvjetima integracije financijskih tržišta dovelo je do kreditne ekspanzije i prenapučenosti domaće potražnje u rubnim državama to je prouzročilo makroekonomske neravnoteže. Nakon velike krize, 2008. godine priljev kapitala kao i domaćih potraživanja se znatno smanjio što je prouzročilo dugotrajnu recesiju.

Hrvatska je također primjer države koja se našla u problemima recesije. Nakon krize uspostavljeni su novi mehanizmi ekonomskih politika koji jamče veću stabilnost unije kroz budućnost kao i mjere smanjenja rizika za financijsku stabilnost. Osnovan je Europski odbor za sistematske rizike koji nadgleda cijeli financijski sustav Europske unije tako da bi poduzimanje ovih mjera trebalo smanjiti vjerojatnost da će se Hrvatska naći u navedenim problemima prilikom promjene valute. „Među instrumentima namijenjenima jačanju kapitala ključni su dodatni zaštitni slojevi kapitala

(zaštitni sloj za očuvanje kapitala, protuciklički zaštitni sloj, zaštitni sloj za sistemski rizik te zaštitni slojevi za globalne i ostale sistemski važne kreditne institucije) koji izravno povećavaju otpornost banaka na gubitke. Neke od tih zaštitnih slojeva HNB već primjenjuje.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>).

5. Inflacija

Pojam inflacija je definiran kao povećanje opće razine cijena a potiče od latinske riječi „inflatio“, što znači nadimanje. „Jedan od glavnih razloga postojanja inflacije jest porast ponude novca. Zbog toga je za razumijevanje inflacije važno shvatiti i uzroke koji dovode do porasta novca. U mnogim zemljama, osobito razvijenima gdje je prihod od kreiranja dodatnog novca od manje važnosti za vladu, glavni je razlog postojanje trade-offa između inflacije i outputa“ (Benić, 2014.). Vremenska vrijednost novca govori kako 1 kuna danas vrijedi više no jedna kuna sutra, isto tako možemo reći da utjecajem inflacije 1 euro danas vrijedi više nego 1 euro sutra. Dakle, inflacija predstavlja faktor koji smanjuje vrijednost valute tijekom određenog vremena. Ukoliko postoji sklonost inflaciji, bitno je na vrijeme reagirati. (Geraats, 2002) navodi pet rješenja za suzbijanje inflacije:

1. središnja banka se može obvezati pravilima te napustiti diskreciju
2. može se imenovati središnji bankar
3. središnja banka se može ograditi stimulativnim ugovorima
4. duži mandati nositelja monetarne politike mogu poboljšati rezultate zbog nastojanja postizanja dobrog ugleda
5. transparentnost središnje banke može eliminirati veliku sklonost inflaciji“

„Ona postoji ako se kretanja količine robe i količine novca ne povećavaju jednakom mjerom i time dolazi do utjecaja na opću razinu cijena, te se smatra štetnom pojavom onda kada se pojavljuje u razmjerima koji prelaze u trajne cikluse neravnoteže na tržištu. U konačnici, možemo reći da nema nijedne kapitalističke zemlje u kojoj se ne javljaju problemi sprječavanja inflacije i njenih posljedica.“ (Domančić, 1982)

„Indeks potrošačkih cijena (IPC) koristi se kao opća mjera inflacije u Republici Hrvatskoj, a odražava promjene u razini cijena dobara i usluga koje u tijeku vremena nabavlja, koristi se njima ili ih plaća referentno stanovništvo (privatna kućanstva) radi potrošnje, usporedbu kretanja cijena unutar zemlje između određenih gospodarskih sektora, kao osnova za deflacioniranje pojedinih kategorija nacionalnih računa i drugih statističkih serija te se primjenjuje za analitičke svrhe. Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HIPC) čini skupinu europskih indeksa potrošačkih cijena izračunanih prema harmoniziranom pristupu i posebnom setu definicija koji omogućuje usporedivu mjeru inflacije u području eura, Europskoj uniji, Europskome ekonomskom području te za zemlje kandidatkinje.“ (Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29188>)

5.1. Izračun HIPC-a

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HIPC) podrazumijeva skupinu europskih indeksa potrošačkih cijena kako bi se izmjerila inflacija na području Europske unije. Utjecaj promjene cijena s obzirom na HIPC ovisi o potrošnji kućanstva na određeni proizvod.

HIPC se izračunava na način da se prikupljaju cijene „Svaki mjesec u trgovinama i na internetu, zahvaljujući automatiziranom prikupljanju podataka s mrežnih stranica (engl. *web-scraping*), prikupljanju podataka očitavanjem bar kodova na blagajnama i provođenjem anketa, prikupljaju se milijuni cijena. Cijene se odnose na cijelo europodručje i svrstavaju u do 295 kategorija proizvoda. Točan broj uzorkovanih proizvoda razlikuje se od države do države. Za svaki proizvod prikuplja se nekoliko cijena iz različitih trgovina i različitih regija.“ (Službena stranica ESB-a, https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.html).

Zatim se dodjeljuje ponder grupama proizvoda „Kako bi indeks ostao reprezentativan i pokazivao promjene potrošačkih navika, ponderi se redovito prilagođavaju. Izračunavaju se na temelju rezultata anketa u kojima kućanstva bilježe na što troše novac. Ponderi su nacionalni prosjeci koji odražavaju izdatke svih vrsta potrošača (bogatih i siromašnih, mladih i starih.“ (Službena stranica ESB-a, https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.html) te se dodjeljuje ponder državama skladu s njihovim udjelom u ukupnoj potrošnji. Mjesečni podaci vezani za HICP objavljuju se dva puta mjesečno dok se

kratka procjena objavljuje krajem mjeseca. Podaci vezani za izračun HICP-a nalaze se na Eurostatu i redovno se ažuriraju (Tablica 7.)

Tablica 7. Godišnji raspored izračuna HICP-a od strane Eurostata

HICP RELEASE SCHEDULE 2022		
Index for	Flash Estimate (Euro area)	Euro area, EU, HICP and HICP-CT results
December 2021	Fri 7 Jan 2022	Thu 20 Jan 2022
January 2022	Wed 2 Feb 2022	Wed 23 Feb 2022 ⁽¹⁾
February 2022	Wed 2 Mar 2022	Thu 17 Mar 2022
March 2022	Fri 1 Apr 2022	Thu 21 Apr 2022
April 2022	Fri 29 April 2022	Wed 18 May 2022
May 2022	Tue 31 May 2022	Fri 17 June 2022
June 2022	Fri 1 Jul 2022	Tue 19 July 2022
July 2022	Fri 29 Jul 2022	Thu 18 Aug 2022
August 2022	Wed 31 Aug 2022	Fri 16 Sep 2022
September 2022	Fri 30 Sep 2022	Wed 19 Oct 2022
October 2022	Mon 31 Oct 2022	Thu 17 Nov 2022
November 2022	Wed 30 Nov 2022	Fri 16 Dec 2022
December 2022	Fri 6 Jan 2023	Fri 18 Jan 2023

(¹) Including 2022 weights.

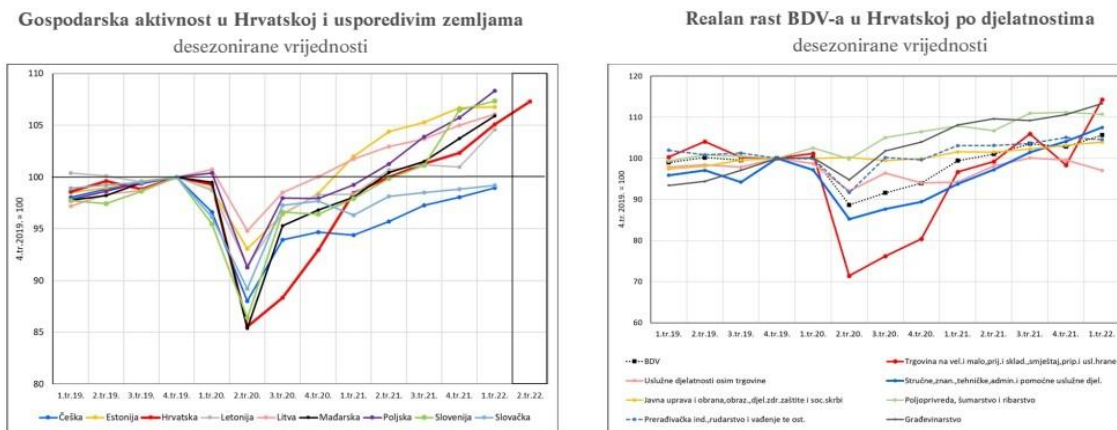
Izvor: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview>

„HICP je postavljen kako bi pružio visokokvalitetnu mjeru inflacije potrošačkih cijena, usporedivu među zemljama. Koristi se: od strane Europskog sustava središnjih banaka kako bi se izmjerilo postizanje cilja stabilnosti cijena prema članku 127. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, koji je od posebne važnosti za definiranje i provedbu monetarne politike. Europska središnja banka definirala je 'stabilnost cijena' kao međugodišnje povećanje HICP-a za europodručje ispod 2%. U potrazi za stabilnošću cijena, Europska središnja banka cilja na održavanje stope inflacije ispod, ali blizu 2% u srednjoročnom razdoblju; procijeniti konvergenciju cijena u pogledu pristupanja zemlje monetarnoj uniji; u kontekstu postupka Komisije u slučaju makroekonomske neravnoteže utvrđenog Uredbom (EU) br. 1176/2011 i za javnu politiku u EU-u.“ (Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview>)

5.2. Utjecaj inflacije na ekonomiju Republike Hrvatske

Inflacija je izrazito visoka te nosi posljedice za hrvatsko gospodarstvo. Hrvatska ekonomija je veoma mala te svaka promjena utječe na nju. Prema podacima HNB-a iz svibnja ove godine smatra se da je realna gospodarska aktivnost u Hrvatskoj iznad pred-krizne razine (Slika 5.)

Slika 4. Gospodarska aktivnost u Hrvatskoj te realan rast BDV-a

Izvor: Inflatijski val i euro, https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750

Unatoč iznenadnom poskupljenju energenata, ovogodišnja turistička sezona je umanjila negativne učinke navedenog poskupljenja, ne potpuno već djelomično. Ove godine prema objavljenim podacima Hrvatske turističke zajednice iz srpnja 2022. godine zabilježen je visok broj noćenja. „Prema podacima sustava eVisitor obrađenim na dan 4. kolovoza 2022., tijekom srpnja 2022. zabilježeno je 4.233.217 dolazaka stranih turista (indeks 124,31 u usporedbi sa srpnjem 2021.) te 390.003 dolaska domaćih turista (indeks 91,13). Broj noćenja stranih turista u srpnju je iznosio 26.392.352 (indeks 120,62) dok su domaći turisti ostvarili 3.215.542 noćenja (indeks 95,07). Ukupan turistički promet (strani i domaći turisti), u srpnju iznosi 4.623.220 dolazaka (indeks 120,61) i 29.607.894 noćenja (indeks 117,20).“ (Hrvatska turistička zajednica, <https://www.htz.hr/sites/default/files/2022-08/Informacija%20o%20statistickim%20pokazateljima%20-%20srpanj%202022.pdf>)

Predviđa se porast osobne potrošnje unatoč realnom smanjenju plaća. Iako se smatra da će uvođenje eura povećati cijene, prema podacima Eurostata te izračunima HNB-a cijene u Republici Hrvatskoj su već sada relativno visoke te uvođenje eura ne bi trebalo dodatno povećati cijene.

5.3. Politika smanjenja ranjivosti gospodarstva

Vlada Republike Hrvatske te HNB provode ekonomske politike kako bi smanjile ranjivost gospodarstva te ispunile kriterije konvergencije. U tome procesu naglasak se stavlja na fiskalne politike koje će imati glavnu ulogu u održavanju makroekonomske stabilnosti. Hrvatska je do početka pandemije, 2020. jako dobro napredovala pozitivnim izvozom robe, sudjelovanjem u povlačenju sredstva iz EU fondova te ostvarenim visokim prihodima od strane uspješnih turističkih sezona. Uvođenjem eura očekuje se nastavak gospodarskog rasta odgovornim vođenjem fiskalne politike s ciljem smanjenja javnog duga. U razdoblju nakon uvođenja eura planirano je jačanje konkurentnosti gospodarstva kao i povezivanje obrazovanja s tržištem rasta. „Vlada će biti usmjerena na oblikovanje takve fiskalne politike koja će za cilj imati jačanje konkurentnosti gospodarstva, povećanje učinkovitosti javnog sektora te poboljšanje kvalitete upravljanja javnim financijama, i na prihodnoj i na rashodnoj strani proračuna. Pritom će se posebna pozornost posvetiti osiguranju uvjeta za dugoročnu održivost zdravstvenog i mirovinskog sustava.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>) Odgovorno

vođenje fiskalne politike usklađenim s Paktom o stabilnosti i rastu omogućit će Republici Hrvatskoj uspješno ispunjavanje kriterija konvergencije.

Osim toga, poznata je i porezna reforma iz 2017. i 2018. koja je usmjerena na smanjenje ukupnog poreznog opterećenja na način da pojeftini porezna administracija. U skladu s preporukama Vijeća Europske unije provodi se u reforma u svrhu povećanja konkurentnosti. Cilj je potaknuti produktivnost gospodarstva kako bi se osigurala realna konvergencija. Bitno je uskladiti rast plaća u privatnom sektoru s ukupnim rastom gospodarstva.

Donesene su mjere je za poticanje produktivnosti tržišta rada jer je utvrđeno da je nezaposlenost najizraženija u područjima slabe ekonomske aktivnosti zbog neznanja te nepotpunih vještina nezaposlenih u odnosu potraživanja na tržištu rada. Kako bi se nezaposlenost smanjila Vlada je 2017. godine donijela paket s devet mjera koje su usmjerene na potpore za samozapošljavanje kao i obrazovanje nezaposlenih. Donesen je zakon o radu 2014. godine koji kaže „Ciljevi su Zakona povećati zaposlenost i unutarnju mobilnost radnika, omogućiti fleksibilnije poslovanje i smanjiti troškove rada, potaknuti učinkovitije i brže restrukturiranje poslodavaca te suzbijati neprijavljeni rad. Novim zakonskim okvirom izmijenjene su odredbe o organizaciji radnog vremena, čime se potiče interna fleksibilnost organizacije rada poslodavca, potiče se zapošljavanje u nepunom radnom vremenu i općenito novo zapošljavanje, osobito mladih.“ (Zakon o radu, NN, br. 93/2014.)

Nakon ulaska Republike Hrvatske u tečajni mehanizam Vlada neće povećavati poreze te administrativne cijene jer bi taj potez utjecao na ukupno povećanje cijena. Ukoliko će fiskalna politika biti provedena sukladno fiskalnim pravilima donesenim od strane Vlade povećati će se vjerodostojnost države te trajno osigurati pristup inozemnom kapitalu kao potpora stabilnosti tečaja. Stabilnost i konsolidacija javnih financija uvelike će pripomoći odražavanju stabilnosti cijena kao i ispunjavanju kriterija dugoročnih kamatnih stopa.

„Kako bi unaprijedile i osnažile ekonomsku i monetarnu uniju, države članice koje su uvele euro produbile su svoju ekonomsku integraciju prijenosom dijela nacionalnih nadležnosti na zajedničku razinu. U ovom trenutku najznačajnije promjene odnose se na dodatna pravila i snažniju koordinaciju unutar okvira ekonomskog upravljanja te uspostavu bankovne unije. Iako su uspostavljeni radi dovršetka ekonomske i monetarne unije s primjenom na europodručje, otvoreni

su za sve države članice EU-a. Države koje namjeravaju uvesti euro moraju se u te sporazume uključiti najkasnije s danom uvođenja eura, a to podrazumijeva da sve pripreme trebaju biti dovršene ranije.“ (Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>)

5.4. Uvođenje eura: Pristupanje Republike Slovenije tečajnom mehanizmu

S obzirom na trenutnu situaciju uvođenja eura u Republiku Hrvatsku odabrali smo Sloveniju kao primjer države, nama susjedne koja je euro uvela te se samo uvođenje na nju jako dobro odrazilo. Slovenija je Europskoj uniji pristupila 2004. godine .

Nakon samo tri godine Slovenija je 2007. godine pristupila eurozoni te tadašnju nacionalnu valutu, tolar, zamijenila eurom. „Vijeće Europske unije odobrilo je 11. srpnja 2006. godine slovenski zahtjev za pristupanje europodručju te je euro 1. siječnja 2007. godine postao zakonsko sredstvo plaćanja u Sloveniji zamijenivši slovenski tolar.

Prelazak na eurogotovinu protekao je brzo i bez poteškoća i već prvog dana svi javno dostupni bankomati i terminali na prodajnim mjestima bili su opskrbljeni eurima“ (Službena stranica ESB-a, <https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/slovenia/html/index.hr.html>). Slovenija je prije ulaska u eurozonu imala veoma stabilno gospodarstvo koje je nakon ulaska samo nastavilo rasti. Prema podacima ESB-a „zamijenivši slovenski tolar (SIT) po neopozivo utvrđenom deviznom tečaju od 1 EUR = 239,640 SIT. U skladu s tim, euronovčanice i eurokovanice do tog su datuma trebale biti dostupne posvuda u Sloveniji. Kako bi se ispunio taj uvjet, banke su od 25. rujna 2006. primile 250 milijuna eurokovanica u vrijednosti od 84 milijuna EUR i od 29. studenoga 2006. 41,5 milijuna euronovčanica u vrijednosti od 772 milijuna EUR.“(Službena stranica ESB-a, <https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/slovenia/html/index.hr.html>) Ulaskom Slovenije u tečajni mehanizam plaće su narasle za 30% te životni troškovi za 20%. Prije uvođenja eura prosječna plaća je iznosila oko 810 eura a danas iznosi oko 1000 eura što je usporedno s prosječnim plaćama dobro razvijenih europskih država. Usporedno s današnjom situacijom u Hrvatskoj te rastom cijena, cijene usluga te cijene ugostiteljstvu su najviše rasle te su istaknuta 2 artikla čija je cijena daleko odskakala od ostalih a to su kava i pivo čiji se rast bilježi čak 48%.

Uvođenje eura je pozitivno utjecalo na rast slovenskog gospodarstva, pogotovo na poslovanje s drugim državama radi olakšanih transakcija koje je rezultiralo povećanim izvozom. Otklanjanje valutnog rizika koji i u našoj situaciji predstavlja najveću prednost slovenskome gospodarstvu je veoma doprinijelo kao i njenoj integraciji financijskih tržišta. „Dakle, eliminacija valutnog rizika i transakcijskih troškova doprinijela je boljoj integraciji Slovenije u financijska tržišta te joj je olakšala pristup kapitalu, a time i pospjela ostvarivanje veće kooperacije sa drugim državama članicama EMU što je utjecalo na povećanje obujma robne razmjene Slovenije te na veću mobilnost ljudi što se posebno očitovalo u povećanom broju turista. (stat.si, 2016.)“

Banke su s ponudom kovanica započele 1. rujna 2006. godine a novčanica samo 2 mjeseca poslije. Građani Slovenije su pakete eura mogli kupiti i prije samog uvođenja kako bi se osigurali te bolje prilagodili rukovanju novom valutom. Na dan uvođenja eura svi novčani depoziti na transkripcijskim računima dobili su novi oblik, iz tolara promijenjeni su u eure.

Cijene u Sloveniji su prvih godina rasle no ubrzo su se pojavile i prednosti, dakle nestali su transakcijski troškovi vezani za valutni rizik, omogućeno je bolje povezivanje s drugim financijskim tržištima kao i rast plaća te rast BDP-a po glavi stanovnika. „Za slovenske tvrtke uvođenje eura pojednostavilo je operativno poslovanje, smanjilo transakcijske troškove, smanjilo tečajne rizike, omogućilo transparentnije cijene u izračunima, lakšu usporedivost financijskih izvještaja i jači raspon financijskih proizvoda.“ (Batista, 2007).

Osim prednosti javili su se i određeni nedostaci uvođenja eura u Sloveniju. Poduzeća su morala snositi određene troškove zamjene tolara u euro te prilagoditi informacijsku tehnologiju kao i transformirati računovodstvene i financijske elemente te zaposlenicima pružiti adekvatnu podlogu o novonastaloj situaciji. Uvođenje nove valute jest šok ne samo za državu već i njene stanovnike kojima treba određeno vrijeme da se prilagode novoj valuti. „. Prilikom plaćanja tolarima često su previdjeli vraćeni ostatak u kovanicama, pa su one uglavnom ostajale na blagajnama, u džepovima ili kod kuće. Uvođenjem eura postale su važne isplate u kovanicama i novčanicama manje vrijednosti, jer su se cijene osnovnih proizvoda široke potrošnje (kruh, mlijeko, brašno ...) kretale oko jednog eura. Morali se naviknuti uzimati kovanice, umjesto da ih zanemaruju na blagajnama ili kod kuće.“ (Batista, 2007).

Hrvatska se trenutno kao i ostatak zemalja bori s visokom inflacijom. Visoka inflacija se na Sloveniju također odrazila no cijene su se ustalile s standardima života. „Negativna posljedica koju je Slovenija dobila uvođenjem eura je izrazit skok inflacije 2008. i 2009. godine kada je iznosila više od 5 %. Osjećaj građana o porastu cijena iznosio je 80 %. Došlo je do povećanja cijena u restoranima, kafićima, uslugama prijevoza, sportskim uslugama i tako dalje. Istraživanje Hrvatske narodne banke pokazalo je da je od uvođenja eura u Sloveniji do 2021. godine došlo do porasta cijena za oko 26 %, a plaća oko 48 % (Sućec, 2021“)

„Slovenija je u 2017. godini zahvaljujući visokom rastu BDP-a uravnotežila prihode i rashode opće države i ostvarila suficit javnih financija u visini 13 milijuna eura. Slovenski javni dug trenutačno iznosi 32 milijarde eura, što je 73,6 posto njenog ukupnog BDP-a, odnosno 15.442 eura po stanovniku.“(Europska komisija, 2018).

6. Zaključak

Nastankom europske monetarne unije pojavio se i euro kao novo zakonsko sredstvo plaćanja zemalja europske unije. Pristupanjem Europskoj uniji Republika Hrvatska se obvezala uvesti euro kao nacionalnu valutu kada ispuni uvjete koji su definirani Maastrichtskim sporazumom.

S obzirom na visok stupanj euroizacije u Hrvatskoj euro hrvatskim građanima nije nepoznanica. Analizom prednosti i nedostataka najveću prednost nosi ukidanje valutnog rizika kao i smanjenje transakcijskih troškova i kamatnih stopa, poticanje međunarodne razmjene i ulaganja kao i pristup mehanizmima financijske pomoći. Kao najveći nedostatak promatra se gubitak samostalne monetarne politike te porast cijena zbog konverzije valuta, prekomjeran priljev kapitala te akumulacije ekonomskih neravnoteža.

Na samom početku postavljene su određene hipoteze. H1: Inflacija utječe na gospodarstvo i uvođenje eura u Republiku Hrvatsku. Ova hipoteza je istinita te se može reći da inflacija utječe na gospodarstvo Republike Hrvatske, no Hrvatska se tome odupire uspješnom turističkom sezonom, ulaganjem u inovacije, robnim izvozom te digitalizacijom. S obzirom na to da je stabilnost cijena jedan od uvjeta pristupanja tečajnom mehanizmu, inflacija ima utjecaj na uvođenje eura no sve je u prihvatljivim granicama te je odluka o uvođenju eura i dalje na snazi.

H2: Hrvatska je spremna za uvođenje eura te ispunjava sve kriterija konvergencije. Da, Hrvatska je spremna za uvođenje eura prema statističkim podacima. Prema podacima Vlade i Europske središnje banke Republika Hrvatska zadovoljava kriterije potrebne za uvođenje eura kao službene valute. S obzirom na zaduživanje koje je dodatno potakla pandemija COVIDA 19 Hrvatska ima velik javni dug te teško zadovoljava fiskalni kriterij jer je javni dug potrebno smanjiti ispod razine od 60% u BDP-u.

Ulaskom Republike Hrvatske u tečajni mehanizam očekuje se pozitivan ishod kao na primjeru nama susjedne zemlje Slovenije. Dugoročno promatrano uvođenje eura ima više prednosti a mane odnosno troškovi se promatraju kratkotrajno a odnose se na jednokratne troškove konverzije. Mišljenje o uvođenju eura u trenutnoj situaciji je podijeljeno no uvođenje nosi više prednosti nego mana. Ispravnim vođenjem politike smanjenja ranjivosti gospodarstva uvođenje nove valute ne bi trebalo stvarati dodatne probleme. Pogodnosti koje se nude od strane Europske unije treba iskoristiti i ako se teorija pokaže vjerodostojno u praksi Hrvatska će osjetiti prednosti uvođenja

aura poput Slovenije ili će zapasti u još veće probleme, što ovisi o Vladi te upravljanju fiskalnom politikom.

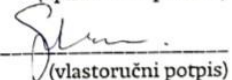
IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, MAZINA SINJERI (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ANALIZA POSTUPAKA UVOĐENJA EURA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

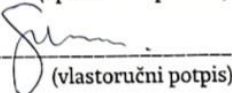

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, MAZINA SINJERI (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ANALIZA POSTUPAKA UVOĐENJA EURA (upisati naslov) čiji sam autor/ica. KAO SLUŽBENE VALUTE U REPUBLIKU HRVATSKU

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

7. Literatura

Knjige

1. Batista, Š. (2007) „Prednosti in slabosti uvedbe evra v Sloveniji“,
2. Bukovšak, M., Čudina, A., and Pavić, N. (2017). Uvođenje eura u Hrvatskoj: mogući učinci na međunarodnu razmjenu i ulaganja, CNB Surveys, No. 33, Zagreb: Croatian National Bank.
3. Domančić, P. Monetarna ekonomija. Drugo izmijenjeno i prošireno izdanje, Beograd, Savremena administracija, 2013.
4. European Commission (2018). Convergence Report 2018. Brussels: European Commission.
5. Gáspár, P. (2001). Real and Nominal Convergence of Pre-Accession Economies and the Choice of Exchange Rate Regime. International Centre for Economic Growth (ICEG) and Budapest University of Economics.
6. Hüfner, F. i Koske, I. (2008). The euro changeover in the Slovak Republic: Implications for inflation and interest rates. OECD Economics Department Working Papers No. 632.
7. Jelić, O. N., & Ravnik, R. (2022). Ovisni o euru: makroekonomski učinci tečajnih promjena u Hrvatskoj (No. 65). Hrvatska narodna banka, Hrvatska.
8. Omerović, D. (2022). Utjecaj nekonvencionalne monetarne politike na gospodarstvo (Doctoral dissertation, University of Zagreb. Faculty of Economics and Business. Department of Finance).
9. P. M. Geraats, Central Bank Transparency, The Economic Journal, 112, November, 2002
10. Rey, H. (2015). Dilemma not Trilemma: The global Financial Cycle and Monetary Policy Independence, NBER Working Papers, No. 21162, Cambridge :National Bureau of Economic Research.
11. Samodol, A. (2022). Otvorenost gospodarstva Hrvatske u kontekstu monetarne i fiskalne politike. *Oeconomica Jadertina*, 12(1), 35-51.

12. Sturm, J.-E., Fritsche, U., Graff, M., Lamla, M., Lein, S., Nitsch, V., Liechti, D., Triet, D. (2009): The Euro and Prices: Changeover-related Inflation and Price Convergence
13. Šonje, V. (2019.), Euro u Hrvatskoj: za i protiv. 1. izd. Zagreb: Arhivanalitika
14. Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka, 2017., str.34 – 39.

Stručni članci

1. Brkić, L. i Kotarski, K. (2008). Euroizacija, monetarna unija i vjerodostojnost monetarne politike. Anali Hrvatskog politološkog društva, 5. (1.), 443-460. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/35428> (25.07.2022.)
2. Cvitanović, V. i Širanović, P. (2021). Proces zamjene hrvatske kune eurom i očekivani utjecaj na gospodarska kretanja. Suvremene teme, 12 (1), 67-87. <https://doi.org/10.46917/st.12.1.4> (27.08.2022.)
3. Deskar-Škrbić, M., Buljan, A. i Dumičić, M. (2020). Konvergencija realnih kamatnih stopa i neovisnost monetarne politike u zemljama Srednje i Istočne Europe. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, 38 (2), 349-380. <https://doi.org/10.18045/zbefri.2020.2.349> (30.07.2022.)
4. Kunovac, D. i Pavić, N. (2018). Može li uvođenje eura u Hrvatskoj sniziti trošak zaduživanja?. Privredna kretanja i ekonomska politika, 27 (1 (142)), 71-94. <https://doi.org/10.15179/pkiep.27.1.2> (28.07.2022.)
6. Nestić, D. (2008). KONVERGENCIJA RAZINA CIJENA I NJEZIN UTJECAJ NA INFLACIJU U HRVATSKOJ. Ekonomski pregled, 59 (1-2), 3-36. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/20817> (23.04.2022.)
7. Paparela, I. (2000). UVOĐENJE EURA - POČETCI I OČEKIVANJA. Ekonomska misao i praksa, 9 (2), 229-245. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/222641> (28.07.2022.)

8. Pufnik, A. (2018). Učinci uvođenja eura na kretanje potrošačkih cijena i percepcije inflacije: pregled dosadašnjih iskustava i ocjena mogućih učinaka u Hrvatskoj. *Privredna kretanja i ekonomska politika*, 27 (1 (142)), 129-159. <https://doi.org/10.15179/pkiep.27.1.4> (25.07.2022.)
9. Sućec, N. (2021.) Istražili smo koliko su zaista porasle cijene u zemljama koje su uvele euro i treba li se plašiti velikih poskupljenja (23.08.2022.)
10. Stat.si (2016.) Euro: 10 years of single European currency in Slovenia. Dostupno 10.08.2022. na <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6414> (27.08.2022.)
11. Šabić, A. (2006). Reforma Pakta o stabilnosti i rastu. *Financijska teorija i praksa*, 30 (3), 283-293. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/5255> (20.02.2022.)

Internetske stranice

1. Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29188> (27.08.2022.)
2. Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview> (25.06.2022.)
3. Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf> (25.05.2022.)
4. Hrvatska turistička zajednica, <https://www.htz.hr/sites/default/files/2022-08/Informacija%20o%20statistickim%20pokazateljima%20-%20srpanj%202022.pdf> (28.08.2022.)
5. HUB analize, <https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/HUB%20Analize%2074%20Inflacija%2C%20monetarna%20politika%20i%20gospodarski%20rast%20u%20europodru%C4%8Dju%20u%20uvjetima%20serije%20vanjskih%20C5%A1okova.pdf> (23.04.2022.)
6. Inflacijski val i euro, https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750 (25.08.2022.)
7. Službena stranica ESB-a, <https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/slovenia/html/index.hr.html> (25.08.2022.)
8. Službena stranica ESB-a, https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.html (25.08.2022.)
9. Zakon o radu, NN, br. 93/2014 <https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu> (23.08.2022.)

Slike

1. Slika 1. Prikaz Europske komisije i ESB-a o zadovoljenju svih kriterija za uvođenje eura u Republiku Hrvatsku, Eurosta
2. Slika 2. Važni koraci za uvođenje eura u Republiku Hrvatsku, HNB- Inflacijski val i euro, https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750
3. Slika 3. Cikličnost fiskalne politike u Hrvatskoj , Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>
4. Slika 4. Gospodarska aktivnost u Hrvatskoj te realan rast BDP-a, Inflacijski val i euro, https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750
5. Slika 5. Povoljna kretanja u turizmu, Inflacijski val i euro, https://www.hnb.hr/documents/20182/4094556/hn08062022_prezentacija.pdf/3da70527-3b04-4465-a45e-f209c79c8290?t=1654690979750

Dijagrami

1. Dijagram : RBA Prikaz stabilnosti tečaja eura/kune kroz godinu dana https://www.rba.hr/en/tecajna-lista/kretanje-tecaja?p_p_id=kretanjeTecajaOdnosValuta_WAR_tecajneliste&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=_118_INSTANCE_nP1VivEX3f02__column-exchangelist-g2&p_p_col_count=1&kretanjeTecajaOdnosValuta_WAR_tecajneliste_action=submit
(18.08.2022.)

Tablice

1. TABLICA 1 (izradio autor), Razlika novčanica i kovanica
2. Tablica 2.Prikaz značenja na novčanicama (izradio autor)
3. Tablica 3. Značenje na kovanicama (izradio autor)

4. Tablica 4. Učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na stopu inflacije u postotnim bodovima, Hrvatska strategija za uvođenje eura, <https://www.mingo.hr/public/documents/Eurostrategija%20-%20FINAL.pdf>
5. Tablica 5. Učinak konverzije kune u euro na kretanje cijena potrošačkih košarica pojedinih skupina potrošača u Hrvatskoj u postotcima, Izvor: Hufner i Koske (2018.) Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj; travanj 2018.; Državni zavod za statistiku (2018); Izračun HNB-a; dostupno na <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070704/p-034.pdf/2c586702-d372-4446-a1da-3f451a4806cd>
6. Tablica 6.- ECB-ova inflacijska prognoza, HUB analize, <https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/HUB%20Analize%2074%20Inflacija%2C%20monetarna%20politika%20i%20gospodarski%20rast%20u%20europodru%20C4%20Dju%20u%20uvjetima%20serije%20vanjskih%20C5%20a1okova.pdf>
7. Tablica 7. Godišnji raspored izračuna HICP-a od strane Eurostat, Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/overview>